O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
INV. №

Куч—адолатда

Адолат

Ўзбекистон «Адолат» СДП газетаси

1995 йил 22 февралдан чиқа бошлаган • 1998 йил, 18 декабрь, № 49 (192) • Жума кунлари чиқади • Сотувда эркин нархда

ЮРТБОШИ ЎГИТЛАРИ

- Буюк аждодимиз Амир Темур айтганларидек, «Бир кунлик адолат — юз кунлик тоат-ибодатдан афзалдир».
- Одамларнинг эскича психологиясини ўзгартириб, уларда янги ҳуқуқий онгни шакллантирмоғимиз лозим.
- Қонунларни менсимаслик иллати бутун жамиятни заҳарлайди, давлат томирлари емирилади, чирий бошлайди.
- Халқ судни фақат одамларни қоралайдиган, жазолайдиган орган деб эмас, аксинча, уларнинг ҳақ-ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳимоя қиладиган орган деб билиш керак.
- Биз шунчаки демократик жамият эмас, демократик одил жамият қурмоқчимиз.

Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги хабар қилади:

МОЛДОВА ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ЎЗБЕКИСТОНГА РАСМИЙ ТАШРИФИ БОШЛАНДИ

17 декабрь куни Молдова Республикаси Президенти Петру Лучински расмий ташриф билан Ўзбекистонга келди. Тошкент аэропортида олий мартабали меҳмонни Ўзбекистон Бош вазири Ўткир Султонов ва бошқа расмий кишилар кутиб олди. Шу куни Дўрмон қароргоҳида Молдова Президентини расмий кутиб олиш маросими бўлди. Маросимдан сўнг Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов билан Молдова Президенти Петру Лучинскининг яккама-якка суҳбати бошланди. Мулоқот чоғида мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларнинг бугунги аҳволи, ўзаро иқтисодий алоқаларни янада кенгайтириш, шунингдек халқаро сиёсатдаги долзарб масалалар хусусида сўз борди.

СУРАТДА: расмий кутуб олиш маросими.

Қароргоҳда икки томонлама ҳамкорлик бўйича Ўзбекистон — Молдова ҳукуматлараро қўшма комиссиясининг мажлиси ҳам бўлиб ўтди. Унда икки мамлакат ўртасидаги иқтисодий ҳамкорликни янада ривожлантириш, ўзаро товар айирбошлаш ҳажмини ошириш ва бу борада мавжуд имкониятлардан самарали фойдаланиш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди. Мажлис ниҳоясида Ўзбекистон билан Молдова ўртасида ҳар томонлама ҳамкорликни кенгайтириш, ўзаро экспорт-импорт операцияларида эгри солиқ ундириш тамойиллари, ҳуқуқий ахборот алмашиш, икки давлат адлия вазирликлари ўртасида ҳамкорликка оид ҳужжатлар имзоланди.

Эртага Дўрмон қароргоҳида икки мамлакат расмий делегацияларининг кенгайтирилган таркибдаги музокаралари бўлиб ўтади.

• *Янги онг шуури*

ЎЗ ЮРТИНГНИНГ СОҲИБИ ДАВРОНИ БЎЛ!

Ўтмишсиз келажак бўлмаганидек тарихий, қадриятларсиз Ватан ҳам бўлмайди. Истиқлол бизга ўз тарихимизни қайтарди. Ахир жаҳонни ҳайратга солаётган салобатли, нақшинкор, меъморий обидаларни бизнинг ота-боболаримиз қуришган экан, биз — авлодлар бунданда улуғ олижаноб, мўъжизакор ишларга куч-ғайрат топмоғимиз лозим. Ҳа, тарих бизни доимо қиёслашга, ўтган кунларимизни қадрлашга ва янгиланаётган ҳаётга шукроналик билан қарашга ундайди.

Касбим тақозоси туфайли Ўзбекистоннинг деярли ҳамма шаҳар-қишлоқларида бўлганман. Бухородан Мир Араб мадрасаси, Баҳовуддин Нақшбанд мақбараси, Тошкентдаги Юнусхон мадрасаси, Қалдирғочбий мақбарасини таъмирлашда қатнашганман. Ҳамма жойда ўзгаришлар бисёр. Бозорлар тўкин-сочин, янги боғлар, иморатлар ободончиликлару тўйлар кўп.

Биргина Самарқандда етти йилда ўз мазмуни, салоҳияти жиҳатидан етмиш йилга етиб ортадиган ишларга қўл урилди, десам хато қилмайман. Халқаро мақомдаги тайёрагоҳ, Фанлар Академияси, Марказий Осиё тадқиқотлар институти, «Афросиёб» меҳмонхонаси, Амир Темур хиёбони, чет эллик ҳамкорлар билан очилган ва иқтисодиётимизга қувват бўлаётган ўнлаб қўшма корхоналар истиқлол меваларидир.

Мен бу хулосанинг исботи сифатида Челак туманидаги Хартанг қишлоғида буюк муҳаддис — Имом ал-Бухорий зиёратгоҳини қайта таъмирлаш борасидаги саъй-ҳаракатларни мисол қилиб келтирмоқчиман. Зиёратгоҳ деворига ғишт узатишда юзлаб кишилар навбатда туришди. Ҳар ким топган маблағини бу ердаги савоб ишга сарфлашга шошилди. Катта мамлакатнинг энг яхши усталари ёрдам сўралганда бажонидил бу ерга етиб келишди. Бу қадар куюнчаклик, сафарбарлик ва мардоналик фақат ўз юртини севган, қадрлаган кишиларгагина хос фазилатдир.

Мен оддий ҳунарманд бўлганим боис Ватаннинг равнақини доимо оилам мисолида кўришга, баҳолашга уринаман. Оилам эса худога шукр, тинч-фаровон. Икки ўғлим — ота касби — тоштарошликни танлашган. Невара-чеваралармдан ҳам кўнглим тўқ. Ҳозирги меҳнатларнинг интиҳосини кўриш биз, кексаларга насиб этадими, йўқми билмадим. Аммо биз янги иморатнинг пойдеворини қўйдик. Уни безаш, файзу баракасини бут қилиш авлодлар қўлида.

Мирумар АСАДОВ,
Самарқанд шаҳридаги махсус илмий-таъмирлаш ишлаб чиқариш устахонаси таъмирловчиси, Ўзбекистон Қаҳрамони.

Фармон ва ижро

ҲАЛОЛНИНГ БАРАКАСИ БЎЛАДИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг шу йил 28 октябрдаги тўй-ҳашамлар, оилавий тантаналар, маърака ва маросимларни ўтказиш тўғрисидаги Фармони қишлоқ меҳнаткашлари учун ҳам айни муддао бўлди. Тўғри, қишлоқларда ҳали унчалик бой-бадавлат оилалар кам, айрим хлестаковларга ўхшаб ном чиқарган тўй қилувчилар ҳам онда-сонда учрамаса, аксари қишлоқ тўйлари шинам, бежирим, чиройли, ортиқча ҳашамларсиз ўтади.

Яқинда Оҳангароннинг Қорахитой қишлоғида журналист укамиз Шукуржон Наврўзов дастурхон ёзиб, фарзандлари Алишер ва Барно, Ҳаёт ва Шаҳлохонларнинг тўйини ўтказди. Бир тўйнинг ўзида Шукуржон ҳам келин олди, ҳам қизини чиқариб, куёвлик бўлди. Тўйга фақат Шукуржон ва унинг завжасининг қариндош-уруғлари, ҳамкасб дўстлари, маҳалладошлари таклиф қилинди. Бу ерда ҳеч ким дабдабали карнай-сурнаю ноғора чалиб, етти маҳаллага озор бермади, томга чиқиб ҳеч ким «От келди»га карнай чалмади, эллик кило атрофида дамланган гуруч барча меҳмонларга етиб ортди, ҳеч қандай исрофгарчилик, дилхиралик юз бермади, тўй жуда чиройли ўтди. Тўйни ўтказишдан аввал қишлоқ оқсоқоллари билан атрофлича маслаҳатлашилди, тўйни қизитадиган хонандалар ҳам ҳамқишлоқлар эди. Шунинг учун ҳам бу қишлоқ тўйи одамларнинг хотирасида сақланиб қолди.

Сўнгги пайтларда қишлоқларда тўйларни фақат кундуз кунлари ўтказиш расм-русумга кириб бормоқда. Айни тушлик пайтида аҳолига ҳам ош тортилади, ҳам келин келади ёки суннат ўтказилади. Оҳангароннинг Айритом, «Оқ олтин», Санам, Янги бозор ва бошқа ўнлаб қишлоқларида шундай удум амалиётга кирди. Худди шундай ширингина тўй яқинда Саттор Ориповлар хонадонида ҳам бўлиб ўтди. Саттор Орипов ҳам элга ош бериб, бир куннинг ўзида фарзандлари Იродахон ва Улуғбек, Лазизжон ва Азизахонларнинг тўйларини ўтказди. Меёридаги ҳаражатлар билан ҳам келин олди, ҳам қиз чиқарди. Демак, ҳамма нарсани меъёри билан, бемаслаҳат, сарф-харажатларни оширмасдан қилса бўларкан-ку!

Бироқ яқинда мен Қизилтов қишлоғида яна бир тўйда бўлиб, дилим ғаш бўлиб келдим. Аввало шуни айтиш керакки, ҳали тўй бошланмасдан, келин келмасданоқ тўйхонда биронта ҳушёр одамнинг ўзи йўқ эди. Йирик саноат корхоналаридан бирининг раҳбари бўлган тўй эгаси аллақачон ғирт маст бўлиб, тўйга кимлар келдию, кимлар кетганини фаҳмига боролмайдиган даражада бўлса ҳам, ҳатто айрим ҳамкасбларига «Тўёна қани, кўпроқ чўзавер, фалончи, сен қўй олиб келдингми ёки тана келтирдингми?», дея бейболарча таъмагирлик қилаганидан эси бор одамларнинг аксариси тўй бошланмасдан кетиб қолди. Келин келиб, тўй айни қизиганда тўй эгаси рақс тушиб қўлини кўтарган одамга юз сўмлик, икки юз сўмликларни қистира бошлади, қандайдир бир йигитча ўртага чиқиб, йигирма беш, эллик сўмликларни одамлар оёғи остига сочиб юборди, кейинчалик яна бир аёл ҳам шу усулни такрорлади. Ҳамма маст, биров қусиб ётибди, биров бошқаси билан муштлашиб турибди, ит эгасини танимайди, оқибатда шу ерда мудҳиш жиноят ҳам содир бўлибди. Шуларни кўриб, ўзимча ўйлайман, Хлестаков шаҳар ҳокимини алдаб киссасини тўлдирса ҳам доимо меҳмонхонадан чиқариб юборади, дея хавфсирарди. Ҳозирги замон Хлестаковлари қўрқмайди ҳам, хавфсирамайди ҳам. Булар тийиқсиз кўнгил бандалари ҳисобланади. Тийиқсиз кўнгилни эса гул эмас, пулнинг бехуш қилувчи жилваси ўз орқасидан эргаштиради. Отни кўриб оқлайдиган, сувни кўриб сувсайдиган бу хилдаги бойваччалар ўз қилмишлари учун қачондир халқ ва қонун олдида жавоб беришлари керак-ку?!. Ё уларнинг оти ўзидан олдин юрадими!? Тараққий этган мамлакатнинг тараққиётдан орқада қолган бундай бандаларининг нега ҳеч ким товуғини кишт, мушугини пишт демайди. Экинни сув бузганидек, одамни ҳам одам бузади. Касбим тақозоси билан турли жойларга борганимда кўп кузатганман. Қуруқ «баракалла»га қўл қовуштирадиган қуллар аллақачон ўтиб кетган. Балойи нафс ҳозир «ман-ман» деганларни ҳам тиз чўктиряпти. Кейинги пайтларда амалдорнинг мушуги туғса ҳам ошнинг хомини қилиб, пахта ёғи ўрнига коньяк ўраб келадиганлар чиқибди.

Тўй харажатларининг кўпайиб кетиши айрим қишлоқларда қизларнинг турмушга чиқолмаслигига, йигитларнинг уйланолмаслигига олиб келаётгани сир эмас. Шунинг учун ҳам ўзбекнинг яхши, чиройли йигитларига, айниқса қишлоқдарда яшовчи йигитларига дўмбиллаган оппоқ татар қизлари осонгина тегиб олаяптилар. Улар на катта сеп, қимматбаҳо гарнитура, на дабдабали тўй сўрайдилар. Ресторанда йигирма кишилик зиёфат билан тегиб кетаверадилар. Бу нарса айниқса Хоразм томонларда урфга киргани сир эмас. Биз эса шундай аҳволни кўра-била туриб Искандаршоҳнинг сартарошидай ҳамон дардимизни қудуққа айтиб юрдик. Тўғри, уларнинг аксариси шўро давридан қолган олқинди.

Мусибатли маросимларда ҳам қозон-қозон ошларнинг исроф бўлганини кўп кўрганмиз. Қизиқ, тўйда ҳам ошхўрлик, азада ҳам ошхўрлик. Бу ҳақда Эркин Воҳидов яхши айтган:

Дахрийликда имони бутун,
Битта бўлса, шу эди шўрлик.
(Дахрийлар кўп оламда турлик)
Мана менинг ён қўшним учун
Тўю аза — бир хил ошхўрлик.

Айрим ҳолларда мурдани қабристонга олиб бориш ҳам кўз-кўз қиладиган даражага чиқмоқда: ўликнинг устига қимматбаҳо мато ёпиш, гилам ташлаш... Ахир ўликнинг устига чиройли, гулли чойшаб ёпилгани билан мурда чиройли бўлиб қолмайдику?- Шундай одатларимиз болалаб ётган чоғда яна биз-ку худо дермиз-а, лекин худо бизни бандам дермикин?! Ёмон одат ёпишқоқ бўлади. Бундай ёпишқоқликни дарҳол олдини олиш зарур.

Президентнинг мазкур Фармони ҳозир маҳаллаларда, гузарлару, мачитларда, чойхоналару одам гавжум жойларда атрофлича ўрганиб чиқилаётир. Лекин одамнинг феъли ва ҳаракатини бир яхши шакл ва мазмунга келтириш учун аввало руҳни тарбиялаш керак, акс ҳолда кимхоб кийим — эгнимда йўқ, қази едим — қорнимда йўқ, деб юраверамиз. Бугун деярли барча маҳалла қўмиталарида, уй бошқармаларида, қишлоқ фуқаролар йиғинларида тўйлар, урф-одатлар, маросимларни ўтказиш комиссиялари тузилмоқда, уларнинг аксариси ўз фаолиятларини бошлаб юборди.

Ҳамма нарсани ҳалоллик билан, одилона ўйлаб кўриш, ҳар бир ишни ҳалол виждон билан ҳал этадиган пайт аллақачон келган. Ҳалолнинг эса баракаси бўлади.

Мўмин ҚАЮМ,
журналист.

Internet

ДУНЁ: ЭНГ СЎНГГИ ЯНГИЛИКЛАР

● Португалия парламенти Ўзбекистон Республикаси билан Европа Иттифоқи ўртасидаги шериклик ва ҳамкорлик тўғрисидаги Битимни ратификация қилди. Португалия ушбу Битимни имзолаган Европа Ҳамжамиятининг ўн учинчи давлати бўлди.

● Чеченистон парламенти бугундан бошлаб Чеченистон Республикасида бир ойга фавқулодда ҳолатни жорий қилди. Бироқ, парламент Президент Аслан Масхадовнинг заҳирадагиларни қисман равишда ва Россия билан урушда қатнашганларни кишиларни ўғирлашга қарши курашни кучайтириш учун сафарбар этиш тўғрисидаги Фармонини тасдиқлашдан бош тортди. Лекин заҳирадагиларнинг кўпчилиги Аслан Масхадовнинг ушбу қарорига кўнгиллилар равишда қўшилдилар ва яна қўлга қурол олишга тайёр эканликларини айтдилар.

● Москвада Россия Федерацияси Бош вазири Евгений Примаковнинг Россияга ташриф билан келган Швейцария Конфедерациясининг Президенти Ф. Котти билан яккама-якка учрашуви бўлди.

● Қозоғистон ўз Конституцияси қабул қилинганлигининг етти йиллигини байрам қилди.

● Белоруссия Президенти Александр Лукашенко Москвада Россия Федерацияси Бош вазири Евгений Примаков билан учрашиб, икки мамлакат иқтисодий ҳамкорлиги масалаларини муҳокама қилди.

● Бугун Москвада Россия Федерацияси Президенти Борис Ельциннинг Белоруссия Президенти Александр Лукашенко билан учрашуви бўлади.

● Бугун АҚШ Конгресси вакиллар палатаси Президентнинг Моника Левински билан ишқий можароси тўғрисидаги масалани овозга қўйиш режасида.

● Франция Президенти Жак Ширак келаси йил 19 февралда Америка Қўшма Штатларига сафар қилади ва Президент Билл Клинтон билан учрашади.

● Латвия Сейми (парламент) Европа Иттифоқининг Венада бошланган саммити иштирокчиларидан 1999 йилда Латвияни ташкилотга қабул қилишни сўраб, бу борада музокараларни бошлашга чақирди.

● Қирғизистонда юксак лавозимдаги амалдорлардан катта гуруҳи ҳибсга олинди. Улар коррупция, давлат маблағларини талон-тарож қилишда айбланмоқда. Ҳибсга олинганлар орасида учта вазирлик раҳбарларининг ўринбосарлари, бир қатор вазирликлар ва идораларнинг бошқармалари раҳбарлари бор.

● Австралия кончилари кўмир нархининг арзонлаштирилишига қаршилик билдириб, 48 соатлик иш ташлаш эълон қилдилар.

● Австрия пойтахти Венада Европа Кенгашининг сессияси бошланди. Унда Европа Иттифоқига аъзо мамлакатларнинг давлат ва ҳукумат раҳбарлари иштирок этмоқда.

● БМТнинг қочқинлар иши бўйича вакили Венсон Коштел 317 кунлик тутқинликдан сўнг кавказлик террорчилар қўлидан озод қилинди. Бу муҳим топшириқни руслардан ва французлардан иборат қутқарув гуруҳи аъзолари ўзаро ҳамкорликда муваффақиятли уддаладилар.

● Яқин Шарққа ўзининг ташрифи чоғида Билл Клинтон Америка Президентларидан биринчи бўлиб фаластинликлар назорати остидаги ҳудудда бўлди. Фаластин Миллий ассамблеясининг мажлисида иштирок этди. Ушбу мажлисда Фаластин парламентининг делегатлари тарихий қарор қабул қилдилар: улар Исроил давлати мавжудлиги ҳуқуқини тан олиш учун овоз бердилар.

● Серб маъмурлари Косово ва Албания чегарасида қуролли тўқнашувлар рўй берганлигини хабар қилдилар. Серб қўшинлари томонидан Косовони озод қилиш армиясининг партизанларидан камида 30 киши ўлдирилган.

Фарғона вилоятининг Бешариқ туманида шу кунгача 75 минг нафарга яқин фуқароларнинг паспортлари янгиланди. Бу муҳим тадбирни амалга оширишга туман Ички ишлар бўлимининг паспорт бўлими ходимлари бош-қош бўлмоқдалар.

СУРАТДА: туман паспорт бўлимининг бошлиғи, милиция капитани Муроджон Раҳмонов 44-мактаб ўқувчиси Зумрад Ёрматовага янги паспорт топширмоқда.

Турғунбек МАҲКАМОВ олган сурат.

ХАЛҚ DУРDОНАСИ

- Йиқилганга кулгувчи бўлманг.
- Эзгу ният — гул, ёмон ният — қора кул.
- Жон фидо қилганга ҳамма фидокор.
- Ёлғон сўз — заҳарли илон.
- Соғлом одам хиёнат қилмайди.
- Ёлғончига мансаб ярашмас.
- Рост гап — ҳақиқат.

Луқма

«АДОЛАТ» БЕГОНАМИ?

Кундалик ҳаётимизни матбуот нашрларисиз тасаввур этиб бўлмайди. Шундай экан, матбуотнинг жамиятимизни янада кенгроқ қамраб олиш учун айниқса обунага мутасадди бўлган идоралар ушбу долзарб масалага маъсулият билан ёндошишлари лозим. Бу борада Жиззах вилоятида ишлар қалай? Кўпгина газета ва журналларга обунанинг боришини таҳлил қилиб чиқилса, эҳ-ҳе, қанча салмоқли кўрсаткичлар саф тизиши мумкин.

Бироқ... Ҳамма гап ана шу бироқда. Чунки, юқорида айтилган ижобий гапларнинг «Адолат» газетасига мутлақо алоқаси йўқ. Ваҳоланки, шу йилнинг 10 декабрига қадар ушбу газетага вилоятда бор-йўғи 7 дона обуна бўлинди, холос. Бу рақамни ҳаттоки қаламга олишга ҳам уяласан киши. Шундан 6 тасига Дўстлик туманида ва 1 тасига Жиззах шаҳрида обуна бўлинган.

Вилоятдаги Жиззах, Зомин, Зарбдор, Ғаллаорол, Бахмал, Фориш, Арнасой, Пахтакор, Зафаробод, Мирзачўл туманлари ва Жиззах шаҳрида бу ишга панжа орасидан қаришмоқда. Дўстлик туманида ҳам эллик мингдан ортиқ аҳоли яшайди. Юқорида келтирилган рақам туман учун катта кўрсаткич бўлаолмайди.

Шу ўринда ҳақли бир савол туғилади. Жиззах вилоятида «Адолат» газетасига нисбатан обуна масаласида адолатсизларча муносабатда бўлинмаятимикан? Чунки мутасадди идораларда, чунончи Жиззах вилояти ҳокимлигида мазкур масалага одилона ёндошилиб, аҳоли ўртасида тўғри тарғибот ва ташвиқот юргизилганда аҳвол бошқача бўлармиди?! Ёки улар ҳамон юқоридан «буйруқ» ёки «руйҳат» кутиб эскича ишлашдан воз кечолмаяптиларми?

Нима учун ҳамон Ўзбекистон «Адолат» СДП Жиззах вилояти Кенгаши қўл қовуштириб турибди? «Адолат» унга бегонами?

Доногул ЖЎРАЕВА.

● «Ўздунробита» қўшма корхонасининг уяли телефонлари Сизнинг энг ишончли ҳамроҳингиздир.

АДОЛАТ

ҲАМРОҲИМ БЎЛСИН ДЕСАНГИЗ...

Республикамизнинг барча «Матбуот уюшмаси» жамиятларида ва алоқа бўлимларида «АДОЛАТ» ижтимоий-сиёсий газетасига 1999 йил учун обуна давом этмоқда.

Обуна баҳосини эътиборингизга ҳавола қиламиз:

Ташкилотлар учун: 12 ойга — 2220 сўм.
6 ойга — 1110 сўм.
3 ойга — 555 сўм.
1 ойга — 185 сўм.
Нашр кўрсаткичи: 101.

Якка тартибдаги обуначилар учун: 12 ойга — 2220 сўм.
6 ойга — 1110 сўм.
3 ойга — 555 сўм.
1 ойга — 185 сўм.
Нашр кўрсаткичи: 100.

ЭСЛАТМА:
Вилоятлардаги обуначиларга газета етказиб бериш учун кўрсатилган обуна нархи бир мунча ошиши мумкин.

«Адолат» ҳамиша ҳамроҳим ва суянчиғим бўлсин десангиз, унга обуна бўлинг!

«Обуна-99»

Адолат
1998 йил 18 декабрь

Пленум қарорлари — амалда

САФЛАР КЕНГАЙМОҚДА

«Партияни ташкилий жиҳатдан мустаҳкамлаш ва жойлардаги партия ташкилотларининг фаоллигини ошириш ишига ҳар бир партия аъзоси куч ва вақтини аямасдан ўз ҳиссасини қўшиши керак» дейилади Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси Сиёсий Кенгашининг X Пленуми қарорларида.

Шу боисдан ҳам Сиёсий Кенгаш Котибияти аъзолари ҳам бу ишга катта эътибор бериб, ушбу қарорларни бажаришда жонбозлик кўрсатмоқдалар. Жумладан, Сиёсий Кенгаш иккинчи котиби А. Ғуломмаҳмудов ва котиб Р. Ҳайдаров ташаббуси билан хўжалик ҳисобидаги «Ташэкспертиза» фирмасида СДП бошланғич партия ташкилоти тузилди. Бошланғич партия ташкилотининг ташкилий мажлисида фирма ходимларидан 17 кишининг партияга кириш ҳақидаги аризалари кўриб чиқилиб, уларнинг илтимослари қондирилди. Мажлисга раислик қилган фирма директори Тоҳиржон Асадов ўз ғоялари ва фаолияти халқ орасида танилиб бораётган Ўзбекистон «Адолат» СДПси сафларида мамлакатимизда амалга оширилаётган иқтисодий, сиёсий ва ижтимоий ислоҳотларда фаол иштирок этишга, уларнинг моҳиятини фуқаролар орасида кенг тарғиб қилишга, унумли ва ҳалол меҳнат қилишга даъват этди.

Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши котиби Равшан Ҳайдаров йиғилганларга партия Дастури ва Низоми талаблари, партия аъзоларининг ҳозирги кундаги вазифалари ҳақида гапириб берди.

Мажлис аҳли бир овоздан фирманинг етук мутахассиси Мурод Мақсумовни бошланғич партия ташкилотининг котиби этиб сайлади.

Мастура РАШИДОВА,
Ўзбекистон «Адолат» СДП Марказий аппарати йўриқчиси.

Партия ишларини жонлантириш аввало жойларда олиб борилаётган катта ташкилий ишларга, тарғибот-ташвиқотга, қолаверса, фаолларнинг мададига боғлиқ. Бу борада Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси Сиёсий Кенгаши катта тажриба орттирмоқда. Жойларда учрашувлар ташкил этиб, тарғибот-ташвиқот ишларини кучайтиришаяпти. Фаолларнинг жонкуярлиги оширилмоқда.

СУРАТДА: Сиёсий Кенгаш котиби Равшан Ҳайдаров ва Сиёсий Кенгаш бўлими мудири Ўтамурод Нурмуҳамедов (ўртада) партия фаоллари билан ўзаро фикр алмашишмоқда.

Ҳусанбой АВВАЛОВ олган сурат.

Муҳаррирга мактуб

ОНАМНИ КУТЯПМИЗ

Ҳурматли Бош муҳаррир!

Юртбошимиз аёлларнинг жамиятда тутган ўрнига жуда юксак баҳо бериб 1999 йилни — Аёллар йили деб эълон қилганидан жуда мамнунмиз. Оила йилининг узвий давомидир — Аёллар йили. Аёл кулгусида, қувончида дунёнинг жамики шодликлари мужассам, дегим келади. Зотан, эндиликда жонажон мамлакатимизда оламга татигулик бахт-саодат, эзгу тилаклар тантанаси устувор бўлса не ажаб.

Нур борки, соя бор, деганларидек, бахт билан ёнма-ён бахтсизликка ҳам дучор бўларкансан ҳаётда. Ўзим ҳаётда кўз очганимдаёқ бахтсиз эдим, яъни, туғма ногиронман... Тенг-тенги билан, деганларидек, ўзим каби болаликдан ногирон Тойир Рауповга турмушга чиқдим. Ҳозирги пайтда икки нафар вояга етмаган фарзандимиз бор. Туғилгандаёқ ҳаётнинг аччиқ қисматига дучор бўлган бўлсак-да, ота-оналаримизнинг, саховатли кишиларнинг кўмагида бахтиёр яшаётган эдик. Фарзандларимиз Фирдавс ва Ситорани онам Анортош Одилова ўз қарамоғига олган, умуман, бизни ўкситмаётган эди.

Не кўргуликки, шу йил май ойида онаизоримни қамаб қўйдилар... Оиламизнинг тинчи бузилди. Қуёш ҳар қанча ёритмасин ҳовлимиз онамсиз мисоли зулматга айланди...

Албатта, онамни мутлақо айбсиз, дея олмайман. Беайб парвардигор, деган гап бежиз айтилмаган. Менга маълум гаплар қуйидагича:

Онам Анортош Одилованинг асли касби ўқитувчи. Кўп йиллар Каттақўрғон шаҳридаги 2-мактабда, билим юртида муаллималик қилган. 1988 йили режа-иқтисод техникумини ҳам тамомлаб, бухгалтерлик касбини эгаллаган. Сўнг, Каттақўрғон нефть маҳсулотлари таъминоти корхонасида ҳисобчи вазифасида ишлаган. Бунақа корхонада айнан ҳисобчи бўлиб ишлаш қанчалик мушкул эканини тушунаман. Бироқ, бир воқеа онамнинг бошига тенгсиз кулфатлар тушишига сабаб бўлган. Ҳисобчи бухгалтер Шоира Ҳакимова оналик таътилига кетиб, ўрнига вақтинча бизнинг онамиз ўтказилади. 1995 йилнинг майидан ноябрь ойигача — атиги 5 ойгина ўша вазифада фаолият кўрсатган онамизнинг боши балога қолди. Нима эмиш, онам қандайдир уюшган гуруҳ манфаатларини кўзлаб, ўзганинг мулкини талон-тарож қилишда айбдор бўлган... Шул сабаб, Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 57-моддаси қўлланиб, 5 йилга озодликдан маҳрум этилибди... Наҳот, бухгалтерлик соҳасида шунчалик тажрибага эга онам 5 ой орасида 5 йиллик жазога «лойиқ» жиноят содир этган бўлса?!

Суд ҳукмидан сўнг онам ўз ҳақиқати учун курашди. Унинг юқори идораларга ёзган аризасида шундай сатрларни ўқидим: «Тергов пайтида терговчи А. Бозоров мени Шоира Ҳакимова билан юзлаштирди. 10486 сўм қарз рақамини ҳақиқатан ҳам Ш. Ҳакимова ёзганини тан олди. Лекин бу ҳақда ёзма баённома тузилмади. Тафтишчи 10486 сўм ким томонидан «разноска» қилинган ва қаердан келганлигини аниқламаса-да, мени айбдор қилди. Тафтишчи О. Эшонқулов Каттақўрғон нефть базасига топширилган векселларнинг ҳамма ҳужжатлари мавжудлигини суд мажлисида тасдиқлади. Тафтишчи О. Эшонқулов менга тегишли ҳужжатларни менсиз текшириб, нотўғри ва ёлғон далолатномалар тузиб, бу текширувларга умуман алоқаси бўлмаган ходимларга имзо қўйдирган...» ва ҳоказо гаплар.

Бу дунёда ёлғон сўзлаган ҳам, туҳмат қилган ҳам охиратда жавоб беради. Онаизорим ноҳақдан азоб-уқубатларга гирифтор бўлганига аминман. Умид қиламанки, Юртбошимиз томонидан яқинда эълон қилинган авф этиш — амнистия тўғрисидаги Фармон ҳамда Аёллар йили шарофати билан онаизоримизни ҳам озодликда кўрсак — оиламиз кучоғига қайтса ажаб эмас.

Гўзал НИҒМАТУЛЛАЕВА,
Самарқанд вилояти Каттақўрғон шаҳри Колхозчи кўчасидаги 5-уйда яшовчи ногирон аёл.

«Адолат» йўлланмаси билан

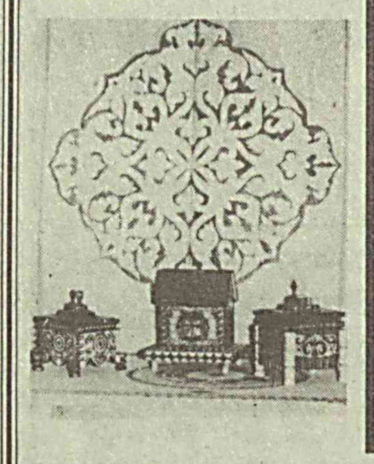

ОЗОДЛИК — УЛУҒ НЕЪМАТ

ёки қамоқ жиноятчини тарбиялайдими?

Жиноят содир этган жиноятчилар ҳақида матбуотда ҳар куни ёзилади, телевиденияда намойиш этилади. Уларни ўқир эканмиз, тинглар эканмиз, кўрсатилган манзаралардан, берилган тавсифлардан ҳайратга тушамиз. Жиноятчи кимсаларга нисбатан ғазабимиз ошиб, улардан нафратланамиз. Баъзида уларни ер қандай кўтариб юрибди экан, деб Аллоҳга ёлворамиз. Афсуски биз бу дунёда, бу ёруғ оламда инсон бўлиб туғилганмиз. Инсон эса онасининг қорнидан ҳеч қачон жиноятчи бўлиб туғилмайди. Ёҳуд фарзанди таваллуд топганда мунис она жигарбандини ёмон одам бўлиб, ўғри ёки одамкушга айланишини, давлатга, жамиятга зарари тегишини ният қилмайди. Гўдакни ёш навниҳол дарахтга қиёслашлари бежиз эмас, чунончи, эндигина ердан кўтарилаётган ниҳолни қайси тарафга эксангиз, ўша томонга қараб эгри ёки тўғри ўсади. Тетапоя бўлиб қадам чиқариб юришни бошлаганидан то балоғат ёшига етгунга қадар инсонни ҳам қайси йўлга бошласангиз эргашади.

Бас, шундай экан носоғлом муҳит, ҳамда ўз вақтида берилмаган тарбия кишини жиноят йўлига киришига сабабчи бўлади. Одатда улар ҳақида ўқийвериб жиноятчиларнинг кейинги тақдири билан қизиқмаймиз. Қизиқсак-да ҳеч қандай маълумотга эга эмасмиз.

Хўш, суд ҳукми билан жазоланганлар озодликдан маҳрум этилгач, уларнинг кейинги тақдири нима кечади? Улар шу берилган жазо муддати давомида ўз қилган қилмишларига пушаймон бўлишлари мумкинми? Ёки озод бўлгач қайта жиноят содир этаверадиларми? Биз шу саволларга жавоб излаб, бир Жазони ижро этиш муассасасида бўлдик.

Ҳа, бу ер ўз номи билан қамоқхона, тўғрироғи, жамиятдан вақтинча ажратилган маҳкумлар «шаҳарчаси». Ташқаридан кўринган бу манзара ичкарида ўз аксини тамоман йўқотади. Кенг майдонни эгаллаган муассасага кираверишда дарахтзорликдан иборат хиёбон бошланади. Бетон йўллар ёғ тушса ялагудек тоза, атрофни куз фаслининг манзараси эгаллаган. Хиёбон йўлакчасининг ўнг томонида маҳкумлар қўли билан яратилган «Ўзбекистон Ватаним менинг» монументи жойлашган.

Муассаса бошлиғининг Тарбиявий ишлар бўйича муовини, ички хизмат капитани Т. Тўхтаевнинг эътироф этишича, жазо муддатини ўтаётган маҳкумларнинг 70—75 фоизига маълум бир муддатдан сўнг Жиноят кодексида қайд этилган маълум бир моддаларга мувофиқ инсонпарварлик далолатномалари қўлланилиб келинар экан.

Ҳар қандай даргоҳда тарбия биринчи ўринда тургани дек, муассасада ҳам тарбиявий ишлар кўрсаткичлари қониқарлилигига амин бўлдик. Маҳкумлар яшайдиган туркумларни айланар эканмиз ҳар бир жамоанинг ўзининг деворий рўзномалари мунтазам чиқарилишини кўрдик. Барча туркум ҳудудида улуғ алломаларимизнинг пурмаъно ҳикматли сўзлари битилган ёзувлар ўрнатилган.

Муассасада кенг, шинам хонада жойлашган «Маънавият уйи» (кутубхона) ҳам бўлиб, бу ерда 12 мингдан ортиқ ҳар хил йўналишдаги бадиий китоблар сақланар экан. Кутубхона мудири, маҳкум Бобоев Каримнинг айтишига қараганда, бу ерга Республикамиз ва вилоятда нашр этиладиган барча газета, журналлар келиб турар экан.

— Бу йилнинг ўзида 440 минг сўмни обуна учун ажратдик. Мақсадимиз маҳкумларни мумкин қадар кўпроқ ахборот воситалари билан таъминлаш, уларни ҳозирги кунда юртимиз миқёсида қандай воқеа-ҳодисалар, янгилик ва ўзгаришлардан бохабар қилиб боришдир, — деб изоҳ берди Т. Тўхтаев.

«Маънавият уйи»нинг эсдаликлар бурчагида Республика Жазони ижро этиш Бош бошқармасидан берилган бир қатор фахрий ва мақтов ёрлиқлари ўрин эгаллаган.

— Муассасамиз бадиий-ҳаваскорлик жамоаси Республика ЖИЭ муассасалариаро ўтказилиб келинадиган «Ижод» кўрик-танловида етти йилдан буён Олий ўрин — «Гранпри» совринини қўлга киритиб келмоқда, — деб бизга изоҳ бера туриб «Фахрий ёрлиқ»ни кўрсатди, тарбиявий ишлар бўйича катта йўриқчи Қаҳрамон Назаров.

Бундан ташқари доимий равишда «Аждодларимиз мероси», «Ўзбекистон тарихи», «Ватанни севмоқ иймондандур» мавзуларида кечалар, савол-жавоблар викториналари ўтказилиб турилиши анъана тусини олганлигини видеотасмалардан билиб олдик. Бундай тадбирлар албатта видеокассеталарга суратга туширилиб, муассасанинг музейига сақланиш учун топширилар экан.

Муассаса саҳнидан борар эканмиз маҳкумлар ошхонаси олдидан чиқдик. Ошхонанинг овқатланиш зали дид билан безалган, деворларга иштаҳани қитиқловчи ҳар хил суратлар, натюрмортлар чизилган. Ошхонанинг ичкарисида 3 та дошқозонда тушлик овқат тайёрланмоқда экан. Таомномани кўздан кечирдик.

— Маҳкумлар учун берилаётган овқатларнинг калорияси инсон организмини озиқлантириш учун бемалол етади, — деб бизга тушунтирди тиббиёт бўлими ходими, ички хизмат майори Рўзи Ибрагимов. — Овқатларда ишлатиладиган барча сабзавотлар омборхоналардан ўз вақтида етказилиб турилибди. Қишга ғамлаш учун хўжаликлар билан шартнома тузиб, картошка олиб келадиган бўлдик.

Ошхонадан чиқиб маиший хизмат кўрсатиш шаҳобчалари сектори томон юрдик. Бу ерда сартарошхона, ҳаммом, кир ювиш хонаси ва оёқ кийимларни тузатиш, кийим-кечак тикиш хоналарини айландик. Ҳамма жойда иш қизғин.

Муассасада сақланаётган маҳкумларнинг асосий қисми ғишт заводида ва тикувчилик цехларида меҳнат қилишади. Бундан ташқари гилам цехи, эсдалик совғалар ясаш ва яна бошқа моҳир ўймакорлик ишларини бажариш цехлари ҳам борлигини кўрсатишди. Цехларда ясалган буюмлар туриб қолмаслигини, уларга халқ орасида талаб кучли эканлигини айтишганда, уларни моҳир санъаткорона ишларини кўриб бунга ишонч ҳосил қилдим. Маҳкумлар бу ерда сандиқдан тортиб бешик, дарвоза, эшик-дераза ромлари, нарда-шахматлар ва яна бошқа нимаики ёғочсозлик, ўймакорлик ишлари бўлса, ҳаммасини бажаришар эканлар.

— Бизга буюртмачидан буюртма тушса бас, уни тез кунда сифатли қилиб бажариб берамиз, — дейди муассаса бошлиғи, ички хизмат подполковниги Умар ака Сувонов. — Тикув цехида ва гилам цехларида ҳам худди шундай. Иш билан таъминланганларга гилам цехларида ҳам, бошқа жойларда ҳам ишлаб топган маошларини юз фоиз ўзларининг шахсий карточкаларига ёзамиз. Улар минг сўмдан беш минг сўмгача маош олишмоқда.

Муассасада тарбиявий ишларидан сўнг тартиб-интизом туларкан. Тартибот ишлари бўйича бўлим бошлиғи, ички хизмат капитани Шеробод Маҳмудовнинг изоҳлашича, тартиббузарликлар сони аввалги йилларга қараганда анча камайган. Бунинг сабаби, муассаса тартибот ишларини йўлга қўйиш борасида бир қанча самарали ишлар қилганлигида бўлса, яна бир томони шундаки, эндиликда маҳкумлар собиқ Иттифоқ давридагидек бемалол «ўтириш»ни эмас, балки тезроқ чиқиб кетишни ўйлашар экан. Бунинг учун эса маҳкум тартиббузар бўлмаслиги, иккитадан зиёд «ҳайфсан» олмаган бўлиши шарт. Тартиббузар бўлса, у маҳкумга на Ин-

• Жиноят ва жазо

сонпарварлик далолатномалари, на Амнистия Фармонлари қўлланилар экан. Инсон манфаатлари ва эрки, ҳуқуқини ўйлаб, оқилона сиёсат юргизаётган давлатимиз худога минг марта шукрки, маҳкумларни ҳам эсдан чиқаргани йўқ, ҳар йили Амнистия Фармонини эълон қилмоқда. Собиқ Иттифоқ даврида 5—6 йилда бир марта номигагина «Амнистия» бериларди, холос.

— Ўтган йили, — дейди биз билан суҳбатда бўлим бошлиғи Маҳмуд Умиров. — 56 нафар маҳкум Амнистия Фармонига асосан озод этилган. Бир қанча маҳкум эса Инсонпарварлик далолатномаларига асосан суд томонидан берилган жазонинг енгилроғига алмаштирилган эди. 1998 йилнинг тўққиз ойи давомида меҳнатсеварлиги ва тузалиш йўлига ўтганлигини ҳисобга олиб Ўзбекистон Жиноят кодексида белгиланган моддаларга асосан бир гуруҳ маҳкумнинг жазоси енгилроғига алмаштирилган, 61 маҳкум муддатидан олдин оиласининг бағрига кетган. Муассасада маҳкумлар учун ҳамма шарт-шароит ўз ўрнида. Ҳар бир туркумда телевизор мавжуд, ишдан бўш пайтлари ҳордиқ чиқаришади, ишлаб топган пулларига харид қилиш учун дўконга ташриф буюришлари мумкин. Дам олиш ва байрам кунлари кабелли телевидение орқали мусиқали дастурлар, ранг-баранг кўрсатувлар ва фақат тарбияга етакловчи видео-бадиий фильмлар томоша қилишади. Маълум вақтда ёру-биродарлари билан, ота-оналари билан узоқ муддатли (1—2 сутка) учрашувга руҳсат берилади. Хат-хабар ёзиш чекланмаган.

Биз муассаса бошлиғи, ички хизмат подполковниги Умар ака Сувонов ҳузурида бўлдик.

— Бизда маҳкумларни тарбиялаш, тўғри йўлга йўллаш учун имконият етарли. Ходимларимиз хоҳ у тартибот бўлимидан бўлсин, хоҳ тезкор вакили бўлсин тарбиячи ҳисобланади. Шунинг учун ҳам биз асосан педагог ходимлардан ишга олишга ҳаракат қиламиз. Муассасадан озод бўлиб, жамият қучоғига қайтиб, меҳнат билан яна ўз йўлини топиб кетган кўпгина собиқ маҳкумлардан мактублар, миннатдорчилик хатлари келиб турибди. Қачонки, ўз меҳнатининг қадрига етиб, мевасини кўрарkансан давлатга, халқингга фойданг тегаётганидан хурсанд бўларкансан, бундан ортиқ қувонч ва бахт йўқ деб ўйлайман, кишига.

Ҳа, халқнинг савобини олиш энг олий шарафдир. Жазони ижро этиш муассасасида меҳнат қилаётган ходимларнинг эзгу мақсадлари ҳам шу. Инсоний йўлдан адашган, тарбияланишга муҳтож маҳкумларни тўғри йўлга бошлаш мумкин қадар улар билан кўпроқ тарбиявий соатлар ташкил этишдан иборат.

— Бошқа маҳкумлар-чи? — дея савол бердик Тарбиявий ишлар бўйича бошлиқ муовини Т. Тўхтаевга.

— Бошқа маҳкумлар улар орасига кирмаслиги мумкин, яъни, тасодиф туфайли ёҳуд ҳаётда юз берадиган эҳтиётсизлик оқибатида келиб чиқадиган жиноятлари кетидан судлангандирлар. Биз улар билан ҳам тарбиявий иш олиб борамиз, фақат бошқа йўналишда. Ҳафтанинг чоршанба, жума кунлари ҳар бир туркумда туркум бошлиқлари оммавий маърифий дарсларни ўтказишади.

Ташриф чоғида маҳкумлар билан ҳам учрашдик.

— Мен Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 80-моддаси билан 18 йилга озодликдан маҳрум этилганман, — деди хонага кириб келган 35-38 ёшларга кирган маҳкум. — Исмим Ш.

— Не сабаб бу ерга, бундай оғир жазо билан келиб қолдингиз?

— Айтолмайман, гапириб беришга тилим бормайди.

— Нима учун? — ҳайрон бўлиб тикилдим мен.

— Мен худо урган гумроҳ бандаман, ўз фарзандимнинг қотилиман.

Маҳкум Ш.нинг айтишича, воқеа қуйидагича содир бўлган. Қиш кунларининг бирида ишдан қайтиб келиб, кечки овқатдан сўнг дам олиб ётганида 2-синфда ўқийдиган ўғли дам олишга халақит беради. Ш.нинг хотини бундан норози бўлиб, «Ўзингиз гапирмасангиз, танбеҳ бермасангиз бўлмайди», — деб айтади. Ш. ҳам таъби хира бўлиб, ўғлини олиб чиқиб, молхонанинг айвонидаги устунга боғлаб қўяди. Қайтиб кириб хотинига боғлаб қўйганини, ярим соатдан кейин қўйиб юборишини айтади. Яна ўз ишлари билан машғул бўлган эр-хотиннинг фарзанди совуқда боғлоқлик қолиб кетгани хаёлидан кўтарилади. Суд даставвал Ш.ни ўлимга маҳкум этади, сўнг иш қайта кўриб чиқилиб, 18 йил муддатга алмаштирилади.

— Қилган ишингиздан пушаймонмисиз? — сўраймиз Ш.дан.

— Пушаймонда эмас, армондаман, ўз фарзандимни ўлдириб қўйганимдан армондаман.

Хонага кириб келган иккинчи маҳкум ўзини Бахтиёр деб таништирди.

— Ўғрилик билан қамалганман деди у. — Тижорат дўконларини «тозалаганим» учун 7 йилга жазолашди. Муассасага келганимга 2 йилдан ошди.

— Озод бўлгач яна ўғрилик қиласизми?

— Йўғ-э, энди меҳнат қилиб, кун кўришга тўғри келади

Икки маҳкум, икки ҳолат, икки дунёқараш. Бири қилиб қўйган нотавонлигидан армону-пушаймонда, бири эса озодликка чиққач, меҳнат қилиш ниятида. Қай бири чину қайси бири ёлғон?! Уларнинг виждонларига ҳавола.

...Бу маҳкумларнинг мазкур ерга келиб тушишларининг асл моҳиятини, сабабини тинглар эканман, давлатимизнинг жиноятчиларга ҳам инсонпарварлик кўзи билан эътибор бераётганлиги, уларни бурунги замонлардек қилган гуноҳларига яраша қўлини кесиб ёки бошқача жазоларни қўлламасдан ўз қилмишларини, гуноҳи-айбларининг туб моҳиятини тушуниб етишлари учун имконият яратиб берганлигига амин бўлдим. Аммо буни маҳкумларнинг ўзлари тушуниб етдимикан?!

Муассасанинг ўз касалхонаси ҳам бор экан. Тўғрида, маҳкум яшайдиган жойда даволаниш нуқтаси бўлмаслиги мумкин эмас. Тиббиёт бўлими бошлиғи, ички хизмат майори К. Шабкаров билан маҳкумлар даволанаётган палаталарни кўрарканмиз, бу ердаги шарт-шароит, тозалик ҳар қандай касалхоналардан қолишмаслигини кўрдим.

— Бўлимда 4 та палатамиз бор, уларда 30-35 маҳкум даволанмоқда. Яқинда маъмурият раҳбарияти бизга яна 4 хонадан иборат қўшимча палаталар қуриб беришди, — деди бўлим бошлиғи К. Шабкаров.

— Барча тиббий ёрдам ва жарроҳликлар ҳам шу ерда ўтказиладими?

— Йўқ, оғир касалларни, жарроҳлик қилиниши керак бўлганларни ва шунингдек, узоқ ётиб даволанишга муҳтожларни бошқа касалхонага жўнатамиз.

Сафаримиз якунида муассаса бошлиғи муовини Эркин ака Тўраев бизни учрашув хонасига бошлади. Бу ерни бошқача мазмунда, яъни дийдорлашиш хонаси деб ҳам изоҳлаш мумкин. Фарзандини, умр йўлдошини, отасини кўргани келган фуқаролар бу ерга ўз навбатида келиб туришади. Узоқ муддатли учрашув хонасида бир икки кун бирга бўлиб, дийдорлашиш имконияти берилади.

Учрашув хонаси бизга меҳмонхонани эслатаётгандек бўлди. Ҳар бир хонада оппоқ чойшаблар, каравотлар, ошхона, телевизор бор. Дийдорлашишга чиққан маҳкум бир-икки кун бўлса-да, қаерда ўтирганини, тиканли симлар ортида эканлигини унутса, ажаб эмас.

Дийдорхонада ўз фарзандини кўргани келган 60 ёшдаги қари отахон билан онахонни учратдик.

— Болам ёшлик қилиб, гуноҳ иш қилгани учун жазолашди, — дейди отахон. — Ҳозир шу ерда. Биз онаси иккаламиз келиб кўриб кетамиз.

Онахон ҳам ўз дардини баён қилди, уларни тингларканман ношуд фарзандни лаънатлагим келди. Қаранг, отахон ўғирлик қилиб тушган фарзандини болам дея узоқ жойдан дийдорини кўришга, фарзандим соғ-омонми, қийналмаяптими, деб ҳаётидан хабар олгани келган. Эй, фарзанд, ишқилиб худо инсоф бериб, озод бўлгач отаонангни бу яхшиликларини қадрига етгин-да. Етиш эмас, уларнинг пойини кўзингга суртиб, бу яхшиликларини ўн чандон қайтаришинг буйнингга ёзилмоқда.

Учрашув хонасида турмуш ўртоғини кўргани келган ёш келинчак бор экан.

— Бир йил олдин Баҳодир акам оғир жиноят қилиб, қамалган эдилар, — дейди келинчак кўзларида ёш билан. — Ўшандан бери тез-тез келиб тураман. Фарзандим ота меҳрига зор бўлмасин дейман.

Бизга мунчоқ кўзларини пирпиратиб қараб турган уч ёшли қизалоқни гапга тутдим:

— Исминг нима?

— Маҳфуза.

— Ойинг яхшими, дадангми?

Қизча дадасига, ойисига қаракан: — Дадажоним, аяжоним, — деди. Бола меҳри. Унинг кўзлари онасигаям, отасигаям бирдек севишни айтиб турарди. Оилани муқаддас саналаб, ҳаёт йўлларига адашганлигини тан олиб, умр йўлдошини оғир кунларида ёнида бўлаётган келинчакка Аллоҳдан сабр-тоқат, бахт тилаб, ортимизга қайтдик.

ЖИЭМ раҳбарлари билан хайрлашарканмиз, бошлиқ муовини Эркин ака Тўраев шундай деди:

— Кўпинча бу ерга ўз яқинларини, фарзандларининг ҳолидан хабар олгани келганлар баъзида ғайриқонуний ҳатти-ҳаракат қилишади. Кўп миқдорда пул беришади, спиртли ичимликлар ёки гиёҳвандлик моддаларини ўтказишга ҳаракат қиладилар. Ўзи-ку фарзанди, умр йўлдоши жиноят қилиб келиб ўтирибди. Улар яна жиноятга етакловчи манбаларни беришмоқчи бўлишади. Шу ўринда бир мисолни келтириб ўтмоқчиман. Бу зора бошқа ота-оналарга ҳам сабоқ бўлса. Бундан 4 ой олдин М. исмли маҳкумнинг отаси ўғлига ташлаб кетиш мақсадида гиёҳвандлик моддасини ўтказмоқчи бўлганида учрашув хонасининг тезкор вакиллари синчковлиги туфайли бунинг олди олинди. Тинтув чоғида яширилган наша моддаси топилди. Биз дийдорхонага кираётган ҳар бир меҳмонга фуқарога, бир неча маротаба бундай ҳатти-ҳаракатлар жиноят эканлигини таъкидлаймиз. Бундан ташқари кираверишда далилий исбот бўлсин деган мақсадда ножўя ҳаракатлар билан қўлга тушган фуқароларни суратга олиб, кўргазмали газета ташкил этиб қўйганмиз. Буни учрашув хонасига қадам қўяётган фуқаролар кўришиб сергак тортсин, деймиз. Наша олиб киришга уринган ота яқинда суднинг ҳукми билан 8 йилга озодликдан маҳрум этилди. Мана кўрдингизми, оқибати нима бўлди? Энди ўғил билан бирга отаси ҳам жиноятчи деган номни олади, жазо муддатини ўтайди. Жазони ижро этиш ҳудудидан эшик очилиб маҳкумлар учун олтинга тенг озод дунёга қадам қўйдик. Назаримда тўрт девор орасида бўлганимда маҳзун, ғамгин кайфият чирмаб олган экан.

Озодлик қаъридан чуқур нафас оларканман, унинг нақадар бебаҳолигига иймон келтирдим.

Шу куни узоқ муддат жазосини ўтаган К. исмли маҳкум озодликка чиқарилаётган экан. Биз билан шаҳаргача кетадиган бўлди.

— Неча йил ўтирдингиз? — сўрадик ундан.

— Беш йил.

— Ўтган беш йил ҳаётингизда муҳим ўрин тутиб, бурилиш ясай олдими?

— Ҳа, ҳар қандай жиноят барибир жазога муқаррарлигига тўла ишондим. Ҳаётнинг қанчалик ширинлигини, унинг беҳудага совуриш ҳам, сермазмун ўтказиш ҳам инсоннинг ўз қўлида эканлигини тушуниб етдим.

У шундай деб машинанинг ойнасидан узоқ-узоқларга тикилиб, оғир хўрсиниб қўйди. Балки, у энди ўз қишлоғига бориб уйланиб, меҳнат қилиб, жамиятда, халқ орасида ўз ўрнини топади. Зеро, инсон доимо яхши яшашга интилиб келган. Илоҳим шундай бўлсин!..

Дилшод ҚЎЛДОШЕВ,
«Адолат»нинг жамоатчи мухбири.

СУРАТЛАРДА: 1. Маҳкумлар ясашган буюмлар. 2. Тартиб ва интизом бўйича бўлим бошлиғи, ички хизмат капитани Шеробод Маҳмудов.

Муаллиф олган суратлар.

• Театр

ИЛК ҚАДАМ

М. Уйғур номидаги Тошкент давлат санъат институтининг ўқув театрида драма ва кино бўлими 4-курс талабаларининг диплом спектакли намойиш қилинди. Алихандро Кассанонинг «Етти фарёд» номли асарини талабалар муваффақиятли талқин этдилар. Асарни курс раҳбари Мунаввара Абдуллаева саҳналаштирган. Спектаклни талабалар ва томошабинлар яхши кутиб олишиб, талабаларга келгусида ижодий ютуқлар тиладилар.

Талабалардан Риҳситилла Абдуллаев, Собиржон Отажонов, Нигора Каримбоева, Нигора Раҳимовалар ўзларига берилган ролларни аъло даражада ижро этишиб, катта олқишларга сазовор бўлдилар.

Олимхон ҲАСАНОВ,
талаба.

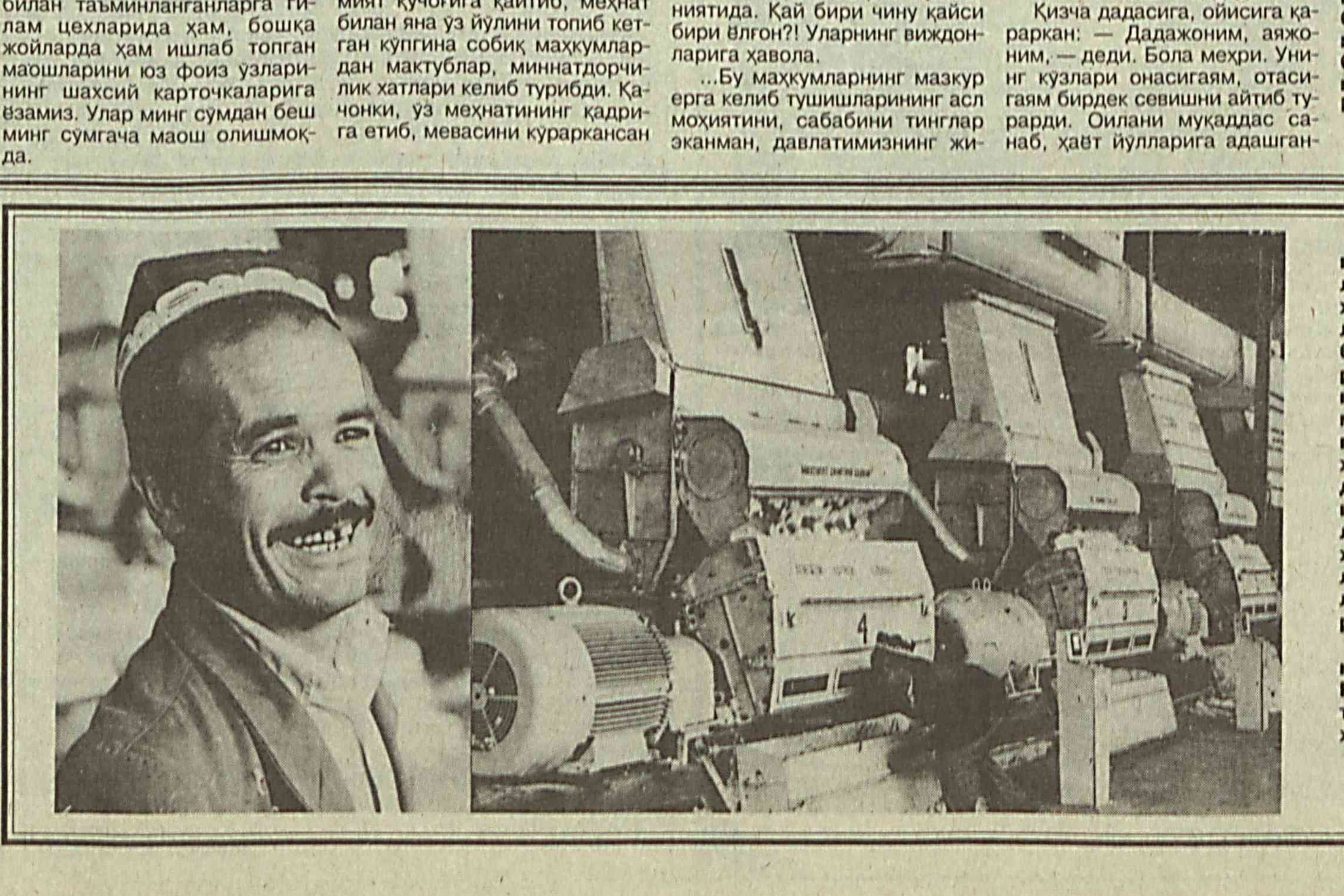

Иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш аввало ҳар кимнинг ўз ўрнида ҳалол ва пок меҳнат қилиши, ютуқларни бойитиб боришига боғлиқ. Бу борада Уйчи пахта заводининг ишчан жамоаси ҳам муҳим тадбирларни амалга оширмоқда. Корхона ҳар йили 22 минг тоннадан зиёд пахтани қайта ишлаб 7200 тонна сифатли тола тайёрлаяпти. Корхонада ишчи-хизматчиларни унумли меҳнат қилишлари учун барча шароитлар муҳайё этилган.

СУРАТЛАРДА: заводнинг тажрибали оператори Раҳимжон Ҳамроев иш устида; корхона асосий цехининг ички кўриниши.

Т. МАҲКАМОВ олган суратлар.

«Янги Хамса»ни ўқиб...

САДОҚАТ ВА ЖАСОРАТ РАМЗИ

Шарқда энг забардаст шоирларнинг «Хамса» (беш достон) битиши, хамсачиликда ўз кучини синаб кўриши қадимдан анъанага айланиб қолган. Шу билан бирга «Хамса» шоирнинг ижод майдонида кимлигини, камолотини белгиловчи мезон ҳам ҳисобланган.

Дунё адабиётида илк «Хамса»нинг пайдо бўлганига бугунги кунда 800 йилдан ошди. Бундай муборак ишни буюк Озарбайжон шоири Низомий Ганжавий (1141-1209 йиллар) бошлаб берган бўлса, кейинчалик Шарқда жуда кўплаб «Хамса»лар битилди. Лекин вақт деган буюк ҳакам уларнинг сарагини саракка, пучини пучга чиқарди. Улуғ ҳинд шоири Хисрав Деҳлавий (1253-1325 й.), буюк форс шоири Абдураҳмон Жомий (1414-1492 й) ҳамда ўзбек адабиётининг қуёши Алишер Навоийларнинг (1441-1501 й) «Хамса»сигина ўзининг бадиий баркамоллиги, сўз санъатининг юксак намунаси сифатида асрлар синовидан муваффақиятли ўтиб, ҳамон шоирлару шеърият шинавандаларини ҳайратга солиб, ардоқланиб келинмоқда.

Навоийгача барча «Хамса»лар форс тилида битилган бўлса, бизнинг Навоий бобомиз ижодининг тоғдан ҳам оғир, залворли бу юкини ўзбек тилида қойилмақом қилиб бажарди, «Хамса»га янгича тўн, янгича либос кийдирди.

1998 йил, яъни Навоий «Хамса»сидан 500 йилдан ортиқ вақтдан кейин ўзбек адабиётида, айтиш мумкинки, янги маънодаги иккинчи «Хамса» пайдо бўлди. «Янги Хамса»нинг муаллифи Ўзбекистон халқ шоири Барот Бойқобиловдир. «Янги Хамса»нинг дастлабки тўрт достонида буюк мутафаккир шоиримиз Алишер Навоийнинг ўта мураккаб кечган ҳаёти ва ижоди ҳақида батафсил ҳикоя қилинади. Бешинчи, яъни охирги достон Абдураҳмон Жомий, Алишер Навоий ва Заҳириддин Муҳаммад Бобурдек буюк зотларнинг пири муршиди Хожа Аҳрор Валий ҳақида бўлиб, «Ҳайратул-Аҳрор» деб номланади.

Шуни мамнуният билан баралла айтиш мумкинки, «Янги Хамса»нинг пайдо бўлиши юртимизда юз берган мустақиллик мевасидир. Агар она юртимизда истиқлол бўлмаганида биз ҳали ҳам Амир Темурдек, Имом ал-Бухорий, Хожа Баҳовуддин Нақшбанд, Аҳмад Яссавий, Сўфи Оллоёр каби буюк шахсларни, шу жумладан, Хожа Аҳрор Валийдек пири муршидни ҳам [illegible]

[illegible]

Буюк Навоий «Хамса»сига [illegible] улкан масъулиятни ўз зиммасига олган заҳматкаш шоир Барот Бойқобилов [illegible] «Хамса» яратиш вазифасини қўйган ва буни муваффақиятли адо этган. [illegible]

Шоир Барот Бойқобилов Навоийнинг «Хазоинул-маоний»сидаги инсон умрининг тўрт фаслга бўлиш анъанасини давом эттириб, буюк шоиримизнинг ҳаётини рамзий тўрт фаслда, яъни тўрт достондан иборат «Навоийнома»да баён қилган.

Биринчи достон «Нотинч Хуросон» деб номланиб, Навоийнинг дунёга келиши, болалиги, талабалик йиллари ва ниҳоят Самарқандга отланиши [illegible] билан якунланиб, 1441-1465 йиллар воқеаларини ўз ичига олади.

Достон бекорга «Нотинч Хуросон» деб номланмаган, чунки бу даврда темурийзодалар ўртасидаги тахт учун кураш ўта зиддиятли тус олган эди. Бу давр воқеалари буюк Навоий тақдири орқали батафсил ҳикоя қилинади. Алишер Навоий таваллуд топганда отасининг ўғлига исм қўйиш жараёни достонда шоирона усулда тасвирланган:

Али номи ила атасак дермен,
Тағин «шер» сўзини анга қўшурмен.
Фарзандимнинг номи Алишер бўлгай!
Ул шердек қудратли ва жасур бўлгай!
Шер билан шер сўзи ҳамоҳанг эрур,
Бул икки сўз али ёнма-ён турур.
Шоирда бўлмаса шернинг юраги,
На ҳожат назмга кўпни урмаги!

Шоҳрух Мирзо саройида кечган Алишер Навоий ва Ҳусайн Мирзо Бойқаронинг [illegible] ёшлиги, мадрасадаги таҳсил, шеъриятга ошиқлиги, уларнинг саройда Мирзо Улуғбек билан учрашуви, Мавлоно Лутфий, Мавлоно Саййид Ҳасан Ардашерлар билан танишуви [illegible] достонда батафсил ҳикоя қилинади.

[illegible] Навоий ва Ҳусайн Бойқаро Абулқосим Бобур вафотидан сўнг (1457) кейинги [illegible] ҳақида чуқур ўйга толади. Ҳусайн Бойқаро мадрасадаги таҳсилдан воз кечиб, келажакда тахтни эгаллаш учун [illegible] Навоий эса Машҳад мадрасасида таҳсилни давом эттиради, бу ерда ўз даврининг етук шоирлари [illegible] билан танишади, дўстлашади. Ҳиротга қайтгач Навоий [illegible] Султон Абу Саъид саройида хизмат қилади. [illegible] Даҳо Ҳиравий [illegible] Абулқосим Бобурни ёмонлаб, янги ҳоким Абу Саъид саройида катта обрўга эришади, ундан барча ҳайиқади:

Шоиру олим чўчир Даҳодан,
Даҳо бош тортмайди ҳеч бир балодан.
На Лутфий, на Жомий ва на Алишер
Кусурин айтолмас, Даҳо айтса шеър.
[illegible]
[illegible] «ардоқли ўғли».

Султон Абу Саъид саройидаги бўғиқ муҳит, мамлакатда олиб борилаётган [illegible] сиёсати Навоий ғашига тегар, унинг кайфияти тобора оғирлашади. [illegible] Навоий ва Абу Саъид ўртасидаги зиддиятни кучайтирарди. [illegible] Хондамирнинг «Макоримул-ахлоқ» асарида келтирилган [illegible] шоир Барот Бойқобиловнинг [illegible] подшо Абу Саъиднинг Навоийдан [illegible]

Достонда шоир ва подшоҳ ўртасидаги муносабат хушомадгўй шоир Даҳо Ҳиравий [illegible] таранглашади. [illegible]

«Янги Хамса»даги иккинчи достон «Шукуҳли карвон» Навоий ҳаётининг Самарқанд даврини (1465-1469 йиллар) ўз ичига олади. Достон Навоийнинг Ҳиротдаги дўстлари, устозлари билан хайрлашуви манзараси билан бошланади.

Дунёнинг сайқали деб ном олган Самарқанд жаҳоннинг энг йирик маданият марказларидан ҳам бири эди. Достонда Навоийнинг кўплаб дўст ва устозлар билан танишуви мароқли ҳикоя қилинади. Шулардан бири машҳур олим Хожа Фазлуллоҳ Абуллайс билан Навоийнинг илк учрашуви таъсирчан берилган. Навоий:

Аъламул-уламо, Сизни бул фақир
Кўрмакка азалдан эди мунтазир.
Субҳ бирла қўнмишдир бошимга хумо,
Сиз сари чорлаб ул этмиш илтижо.
Илм истаб, Ҳирийдан келдим хокисор
Ва кўнгул айлади Сизни ихтиёр.

Барот Бойқобилов Навоий ҳаётида юз берган катта-ю кичик воқеаларни қаламга олар экан, Навоий ҳаётига оид тарихий, илмий асарлар билан ҳам яхши танишлиги кўзга ташланиб туради. Масалан, юқоридаги Хожа Фазлуллоҳ Абуллайс билан учрашувида Навоий «Илм истаб, Ҳирийдан келдим ҳокисор» деган сатрни олиб қарайдиган бўлсак Навоий ўзининг «Мажолисун-нафоис»ида: «...фақир таҳсил учун Самарқандға борғонда...» деган жумлани ишлатган, хокисорлиги ҳам, моддий жиҳатдан жуда ночор аҳволда эканлиги ҳам тарихий факт. Шунинг учун ҳам билимга ташна Навоийга Абуллайс устозлик қилди, унга ўз ўғлидек муносабатда бўлди. Абуллайс:

Ва лекин туркийда, Навоий бир кун
«Хамса» рақам этса, эл бўлгай мамнун.

Қарангки, устознинг айтгани ижобат бўлиб Навоий кейинчалик «Хамса» яратди. Риёзий каби:

«Туркийда азалдан сўзлашув авом,
Авомга «Хамса»ни ким ҳам этар ком», —

дегувчилар ҳайрат бармоғини тишлаб қолишди.

Навоий Самарқандда дўсту устозлар бағрида таҳсил кўрар экан, бу ерда Хожа Аҳрор Валийдек буюк пири муршид билан танишуви, у билан яқин мулоқотда бўлгани, Самарқанд адабий муҳитига ижобий ва ижодий таъсир кўрсатганлиги достонда жонли лавҳаларда акс эттирилади. Навоий таҳлилдан сўнг икки йил мобайнида Султон Аҳмад Мирзо саройида чиғатой амири лавозимида хизмат қилади. Самарқанд ҳокими Аҳмад Ҳожибек, амир Ҳасан Архангийлар паноҳида камолот касб этади. Амирнинг ўғли истеъдод соҳиби шоир Мирзобек билан дўстона муносабатда бўлади. Шокир Мирзо бошлиқ фитначилар домидан омон қолади. Лекин Самарқандда осуда ҳаёт кечириб, ижодий меҳнат билан банд бўлган Навоий қалби Ҳиротдан келган бирбиридан даҳшатли хабарлардан эзилади. Султон Абу Саъид Мирзо Улуғбекнинг невараларини, онаси Гавҳаршодбегимни қатл қилдиради. Бу мудҳиш воқеаларни Фазлуллоҳ Абуллайсдан эшитган Навоий ўзи туғилиб, камолга етган севикли шаҳри Ҳиротдаги бундай хунрезликлардан қаттиқ озор чекади, достонда шоирнинг ички дардлари маҳорат билан чизилади. Бундай қонли воқеалардан даҳшатга тушган Навоий қалбидан шундай фиғон ўти отилиб чиқади:

Ё раббим! Али
Оналар хуни тутгай муҳаққақ,
Оналар қарғиши азалдан барҳақ!
«Аноларнинг оёғи остидадур
Равзаи жаннату жинон боғи.
Роза боғи висолин истар эсанг,
Бўл анонинг оёғи туфроғи».
Ким этса онанинг ҳурматини хор
Икки дунёда ҳам бўлғай хору зор.

Алишер Навоийнинг болалик дўсти Ҳусайн Бойқаро Ҳирот тахтини эгаллагач, дўстининг чорлови билан Навоий Ҳиротга отланади. «Шукуҳли карвон» достони Навоийнинг Самарқанд билан, бу ерда орттирган кўплаб дўстлари ва устозлари билан

хайрлашуви манзараси билан тугайди.

Учинчи достон «Сокин Хуросон» деб номланиб, достонда 1469-1487 йиллар воқеалари қамраб олинган. Бу давр Навоийнинг Ҳусайн Бойқаро саройидаги дастлаб муҳрдор, кейинчалик вазир, улуғ вазир лавозимларига кўтарилиши, саройдаги фисқу фужурлар, ҳийла-найранглар натижасида вазирликдан воз кечиши ва ниҳоят Астрободга ҳоким қилиб юборилиши билан тугайди. Гарчи достон «Сокин Хуросон» деб номланса-да Навоий ҳаёти бу даврда сокин кечмаган, лекин шунга қарамасдан у давлат ишларидан ташқари бу даврда «Бадойиул-бидоя» (Бадиийлик ибтидоси»), «Наводирул-ниҳоя» («Беҳад нодирликлар») девонини ва улкан ижодининг энг сарбаланд чўққиси саналмиш «Хамса»ни (1485-1487 йиллар) яратди.

«Сокин Хуросон»нинг бошланиш қисмида Навоийнинг Ҳиротга қайтиб биринчи дуч келган одами эски рақиби Даҳо Ҳиравий бўлади. Биринчи учрашувдаёқ улар ўртасида тагдор гаплар бўлиб ўтади, Абулқосим Бобур, Абу Саъид саройи тупроғини ялаган, ҳар қандай сиёсий шамолга мослашиб тебранувчи Даҳога Навоий шундай дейди:

«Ким султон бўлса ҳам сизга барибир,
Кўнглини топасиз бир кунда, тақсир».

Даҳо Ҳиравий гарчи тўқима обруз бўлса-да, достонда жуда жонли чиққан, у хушомадгўй, ялоқ сарой шоирларининг яққол тимсолидир. Достонда Ҳусайн Бойқаро, Жомий, Мажддиддин, Низомулмулк, Соҳиб Доро, Биноий, Хондамир, Беҳзод ва бошқа кўплаб тарихий шахслар билан бирга Қашқирбек, Ботирбек, Хожа Ўсмат, Парвоз Самовий каби тўқима образлар турли воқеалар баёни билан тасвирланиб, XV аср Хуросон ҳаётини тўлароқ тасаввур қилишимизга кўмаклашади.

«Янги Хамса»нинг тўртинчи достони «Қонли Хуросон» Навоийнинг Астробод ҳокимлигидан то умрининг охиригача бўлган давр (1487-1501 йиллар) воқеаларини қамраб олган. Достонга «Қонли Хуросон» деб бекорга ном қўйилмаган, чунки бу даврда Ҳусайн Бойқаро ўз ўғиллари билан қонли жангга киришди, Бадиуззамон Мирзонинг фарзанди Мўмин Мирзодек ақлли набирасини қатл қилдирди. Ота ва ўғил ўртасида битим, сулҳ тузиш йўлида, ўзаро урушларда Навоийнинг юраги қон бўлди.

Буюк бобомиз Алишер Навоий ҳаётидан ҳикоя қилувчи тўрт достон — «Навоийнома» воқеалар тизими орқали ўзаро бирбири билан боғлиқ. Тўртала достонда XV аср Мовароуннаҳр ва Хуросон заминида юз берган воқеалар шиддати Навоий тақдири орқали берилгани учун ҳам достонларнинг ўқимишлилигини таъминлаган.

Забардаст шоир Барот Бойқобиловнинг «Навоийнома» достонлари халқимиз руҳига, дидига мос тушувчи маснавийда ёзилгани ўқувчига воқеаларни содда ва равон тушунтиришда қўл келган. XV аср ўзбек халқи ҳаётини бадиий тадқиқ қилиб, тўлақонли акс эттирган ушбу достонлар туркуми учун севимли шоиримиз Барот Бойқобилов 1994 йили Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Республикасининг Давлат мукофоти билан тақдирланди.

Достонларда бутун умр болалик дўсти Ҳусайн Бойқарога содиқ, уни доимо яхшилик сари ундаган, гоҳо бу саъй-ҳаракатлари зое кетган вақтда шоир юраги эзилиб, қон ютган Навоийни кўрамиз. Ҳаёти шунчалик қарама-қаршиликлар гирдобида кечишига, ўзига қарши макр-ҳийлаларга тўлиқ бўлишига қарамасдан шунчалик ижодий чўққига кўтарилган Буюк даҳо — Навоий қошида таъзим қиламиз.

Ўзбек адабиётида Шўролар даврида яратилган Навоий ҳақидаги кўпгина асарларда Навоий ва Ҳусайн Бойқаро бирбирига қарама-қарши қилиб қўйилган бир пайтда Барот Бойқобилов ҳали шўролар давридаёқ улар ўртасидаги дўстликни катта меҳр-муҳаббат билан тараннум этди. Шоир тарихга адолат кўзи билан ёндошди. Бунга мисол тариқасида Навоийнинг «Хамса»ни тугаллаб, Ҳусайн Бойқарога тақдим қилинганида подшоҳнинг уни ўз отига миндириб, отни ўзи етаклаб бутун Ҳиротни айлантиргани, шу билан ким пиру, ким мурид эканлиги масаласига аниқлик киритгани эпизодини келтириш мумкин:

Алҳол Ҳусайн деди: «Алишербек, сиз —
Муриду мен бўлсам сизнинг пирингиз.
Истагимни бир бор бажо қилгайсиз,
Истиҳола этмай отга мингайсиз».
Тулпор жиловини қўлига олиб,
Етаклай бошлади Ҳусайн ғолиб.
Одатан: қадрлаб асл зотини,
Мурид етаклайди пирнинг отини.

Шарқ шеъриятида шакл ва мундарижа масаласига жуда катта эътибор берилган. Шакл ва мундарижа мутаносиб бўлгандагина ғазал, рубоий ёки бошқалар адабий жанр намунаси шуҳрат топган. Шоир Барот Бойқобилов қадим Шарқ шеъриятининг ана шу қатъий талабига катта эътибор қаратгани ҳолда ижодининг маълум бир даврида сонетлар ёзди, юз сонетдан иборат «Мен кашф этган Ўзбекистон» достонини тақдим этди. Маснавийда «Самар ва Қанд», «Шарора», «Тожмаҳал», «Регистон», «Гул ва шамшир» каби достонларини яратди. Айтиш мумкинки, бу асарларнинг ёзилиши гўё «Янги Хамса» ёзилиши учун бир восита бўлгандек, тажриба вазифасини ўтаганга ўхшаб кўринади. Ва ниҳоят, шоирнинг бугунги кунда маснавийда (мазмунан яхлит, қофиядош икки мисрада воқеаларни баён қилиш усули) «Янги Хамса»ни битиши бу қадимги Шарқ шеъриятининг ушбу воқеабанд эпик асарлар ёзишда қўл келадиган жанрига янгича туртки берди, баралла айтиш мумкинки, бугунги кунда маснавийнинг шеъриятимизда оммалашувига муносиб ҳисса қўшилди.

«Янги Хамса»нинг бешинчи, охирги достони «Ҳайратул-Аҳрор» буюк пир Хожа Аҳрори Валийга бағишланган. Яқин-яқингача бу улуғ пир, «шайхлар шайхи» ҳақида адабиётимизда турли хил бўҳтон гаплар юрар, у ҳатто Мирзо Улуғбекнинг қатл қилинишига фатво берган, Афанди латифаларида эса масхараланарди. Лекин вақт деган буюк ҳакам ҳамма нарсани ўз ўрнига қўйгани каби халқ сиғинган сиймо Мустақиллигимиз туфайли ўзининг муносиб қадрини топди.

Президентимиз Ислом Каримов бу улуғ пири муршид ҳақида ўзининг «Тарихий хотирасиз келажак йўқ» асарида шундай дейди: «Бу мутафаккир зот ўз даврида 25-30 йил мобайнида Марказий Осиёдаги халқларни бирлаштириш, сиёсатчиларнинг бошини қовуштириш орқали ҳар хил тўқнашувларнинг олдини олиш учун бор куч-ғайратини сарфлаган, унинг юксак обрў-эътибори бунда ҳал қилувчи аҳамият касб этган. «Шайхлар шайхи» деб ном олган бу улуғ зотнинг гапини бирор ҳукмдор, ҳоким, шаҳзода икки қилмаган. Нега деганда, халқ уни бошига кўтарган. Биз ҳам бундай азиз аждодларимизни бошимизга кўтаришга тайёрмиз».

Шоир Барот Бойқобилов ҳам Абдураҳмон Жомий, Алишер Навоий, Мирзо Бобурлар пир деб, билган бу улуғ зот ҳақида достон битиб, савоб ишга қўл урган, бу шоирларнинг муборак номлари достон муқаддимасида чуқур ҳурмат билан тилга олинади.

«Ҳайратул-Аҳрор» достони 12 ҳайратдан иборат. Шоир достондаги биринчи ҳайратда Хожа Аҳрори Валий туғилган Боғистон қишлоғига зиёратга бориб, у кишининг боболари Шайх Умар Боғистоний қабрларини, Самарқандда эса буюк пири муршиднинг хоки туробларини зиёрату тавоб қилиш билан бу масканларнинг кенг манзарасини чизади, шу билан бирга ўз оиласининг илдизи ана шу буюк авлод шажарасига бориб тақалишидан фахрланади. Ушбу бобга Шайх Умар Боғистонийнинг ўғли Шайх Хованди Таҳурга қарата айтган: «Таҳур, мулло бўлма, шайх бўлма, сўфи бўлма — мусулмон бўл!» деган ҳикматли сўзи зарнақш қилиб олинган.

Биринчи ҳайратда Мустақилликка эришган Она юртимиз, унинг Йўлбошчиси — Президентимиз Ислом Каримов шаънига юракдан самимий сўзлар ҳам ўз ўрнида айтилган:

Озод Ўзбекистон сарвари якто,
Буюк Соҳибқирон Темурдек доно.
Беназир даҳо у, мутафаккир зот,
Ҳурлик деб солди у майдон ичра от.
Истиқлол майдони эрур бу майдон,
Майдонда Оллоҳга келтирди иймон.
Журъатда ўхшайди у арслонга,
Озодлик келтирди Ўзбекистонга.
Темур панжасига панжа урди у,
Темурда илоҳий қудрат кўрди у.

Тарихдан маълумки, буюк мутасаввуф Хожа Аҳрори Валий Шайх Хованди Таҳурнинг невараларидир. Достонда тасвирланишича, буюк саркарда Амир Темур вафоти сир тутилиб, унинг ўлимидан бир йилдан кейин Хожа Аҳрорга соч тўйи қилинаётган Наврўз кунларида тоғдаги Боғистон қишлоғига бу мудҳиш хабар етиб келади, одамлар элни энди ким Темурдек яхлитликда сақлаб бошқара оларкин ёки эл тўзиб кетармикан, деган таҳликага тушадилар. Бундай мураккаб вазиятда достонда соҳибқирон Амир Темур ва Президентимиз Ислом Каримовнинг муқояса қилиниши жуда ўринли чиққан.

Хожа Аҳрори Валий қарийб тўқсон йиллик умри давомида халқ бошига ёғиладиган кўплаб қирғин-баротларнинг олдини олди, темурзодаларни яраштирди. Темурзодалар қанчалик тахт учун ўзаро курашмасинлар боболари Амир Темурнинг дин, олиму фузало пешволарини ҳурмат қилиш, улардан ҳокимиятни мустаҳкамлашда фойдаланиш, улар сўзларини ерда қолдирмаслик одатларини ҳурмат қилишарди. Шунинг учун ҳам кейинги темурзодалар Хожа Аҳрори Валийга катта ҳурмат билан қарашган, у билан керак бўлса маслаҳатлашган. Пирнинг ўзи халқ томонда туриб подшоларга қучоқ очган, бева-бечоралар ғамини еб, улар арз-додини ҳокимларга етказган. Достонда Хожа Аҳрори Валийнинг халқ ва ҳақ йўлидаги фидойи ишлари кенг тасвирланган.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концернида чоп этилган ушбу «Янги Хамса» ҳозирги замон ўзбек матбаачилигининг, китоб безаш санъатининг улкан ютуғи эканлигини қайд этмаслик инсофдан бўлмас. «Янги Хамса»да китоб безаш санъатининг қадимги анъаналари тараққий этган бугунги кун кутоб нашр этиш технологияси билан уйғунлашиб кетган. Китоб муқовасидан Шарқ миниатюра санъатининг нодир намуналари ўрин олган бўлса, ички безакларни Ўзбекистон халқ рассоми, академик Қутлуғ Башаров шарқона нозик дид билан безаган.

Барот Бойқобилов сўзга бой шоир, унинг тасвирлари баъзан кўзни қамаштирадиган даражада гўзал ва порлоқ. Масалан, обод ва ҳашаматли Ҳиротнинг азот пайтидаги ҳолати ҳақида:

Борлиқни баногоҳ титратар азон,
Акс-садо беради гумбази осмон...
Бомдод намозига мисли тошқин сел,
Жомига ошиқар кўча-кўйдан эл, —

деб ёзар экан шоирнинг бу сатрлари ғоятда жозибали чиққанлигининг гувоҳи бўламиз.

Навоийнинг ўз ҳаётидаги беқарорликдан дили озурда бўлиб:

Илкимда эмасдур ўз ихтиёрим;
Шаҳри Ҳирот куйгай — ўт олса зорим, —

дер экан бундай байтларда улуғ шоир кайфияти чуқур ифодаланган дейиш мумкин.

«Янги Хамса»нинг бадиий қиммати ҳақида жуда кўп гапириш мумкин. Лекин асарда баъзан табиат, йил фасллари, турли ижтимоий табақа вакиллари, таъриф ва тасвирларида бир-бир-бирига ўхшашлик, такрорий хусусиятлар ҳам йўқ эмас. Масалан, 351-саҳифада Навоий «Хазойинул-маоний»га қадар девон тузмаган дейилади. Ваҳоланки, Навоий «Хазойинул-маоний»га қадар «Бадойиул-бидоя» (1476 йил) девонини тузган. Шунингдек, улуғ шоир ҳаётига доир ноаниқликлар ва баҳсталаб гаплар ҳам учраб туради. Хусусан, юксак шеърий маҳорат эгаси асарида «лек-хунук» (19-бет), «тикилди ўтли — бузди сукутни» (67-бет), «гуноҳини —сипоҳийси» (352-бет) каби чала қофиялар ҳам учрайдики, шоир кейинги нашрларда бу ҳақда ўйлаб кўрса ёмон бўлмасди.

«Янги Хамса»даги достонлар тизими бизга қадимий Туронзаминда ва Хуросонда XV асрда юз берган тарихий воқеаларни, тарихий шахслар тақдирини ойнадек равшан кўрсатиб турибди. Улкан ёзувчимиз Ойбек бундан эллик йил олдин ўзининг тарихий «Навоий» романи билан насрда, Уйғун ва Иззат Султонлар «Алишер Навоий» драмаси билан театр саҳнасида XV аср ўзбек ҳаётини, Алишер Навоийнинг мураккаб тақдирини кўз олдимизда яққол намоён қилган бўлсалар, забардаст ва журъаткор шоир Барот Бойқобилов эса бу улуғ ишни назмда яккалам этганлиги ниҳоятда қувончли ҳолдир.

Хулоса қилиб айтганда, 500 йилдан ортиқ вақтдан кейин улкан меҳнат ва истеъдод меваси сифатида ўзбек адабиётида «Янги Хамса»нинг пайдо бўлиши катта воқеадир, Миллий Истиқлол шарофатидир.

Абдуқодир ҲАЙИТМЕТОВ,
Нормўмин ОЧИЛОВ.

АЗИЗ ЮРТДОШЛАР!

Кириб келаётган моҳи Рамазон — меҳр-шафқат, мурувват, инсонийлик, бани башарнинг бир-бирига меҳрибонлиги ойи барчангизга муборак бўлсин!

БИСМИЛЛАҲИР РОҲМАНИР РОҲИМ

Эртадан РАМАЗОН... Бу муборак ой барча мусулмонлар учун азиз ва муқаддасдир. Зеро ўн тўрт асрдан буён башарият оламини ҳидоят учун даъват этиб келаётган Қуръони Карим ушбу ойда нозил бўлганки, унинг илоҳий кўрсатмаларига амал қилганлар икки дунёда саодатманд бўлишларига ҳеч бир шубҳа йўқ.

Рамазон ойи шунчалар қадрлики, мусулмонлар шу ой шарофати билан Ислом динининг муҳим ибодатларидан бири РЎЗА тутиш шарафига муяссар бўладилар.

Рўза — Парвардигорнинг ўз каломи орқали бизларга фарз қилинган ибодат. У шундай беназир ибодатлар сирасига кирадики, унинг замирида инсоннинг иродасини мустаҳкамлаш, уни руҳан ва ахлоқан тарбия этиш, сабру қаноатга ўргатиш, нафсоний ва шаҳвоний орзу-ҳавасларга чек қўя билишга кўникма ҳосил қила олишга одатлантириш мавжуд.

Пайғамбаримиз Муҳаммад саллаллоҳу алайҳи вассалам иборалари билан айтганда, Рамазон ойида ихлос, иймон-эътиқод ва Аллоҳнинг раҳматидан умидвор бўлиб, рўзадор бўлган кимсанинг барча ўтмиш гуноҳлари мағфират қилинади.

Аллоҳ барчаларимизни шундай улуғ неъматга муяссар ва сарафроз айлаб, рушду ҳидоят томон етакласин. Омин.

РЎЗА НИЯТИ

НАВВАЙТУ АН АСУМА САВМА ШАҲРИ РАМАЗАНА МИНАЛ ФАЖРИ ИЛАЛ МАҒРИБИ. ХОЛИСАН ЛИЛЛАҲИ ТАЪАЛА. АЛЛОҲУ АКБАР.

МАЗМУНИ: Аллоҳ Таоло учун ихлосим бирла рамазон ойининг рўзасини субҳдан кун ботгунча тутмоқликни ният қилдим. Аллоҳу акбар.

Рамазон	Декабрь Январь	Ҳафта кунлари	Саҳарлик тугатиш	Ифтор вақти	Қайд учун
1	19	Шанба	6.06	16.55	
2	20	Якшанба	6.06	16.56	
3	21	Душанба	6.07	16.57	
4	22	Сешанба	6.08	16.57	
5	23	Чоршанба	6.08	16.58	
6	24	Пайшанба	6.08	16.58	
7	25	**Жума**	6.09	16.58	
8	26	Шанба	6.09	16.59	
9	27	Якшанба	6.09	17.00	
10	28	Душанба	6.09	17.01	
11	29	Сешанба	6.09	17.01	
12	30	Чоршанба	6.09	17.02	
13	31	Пайшанба	6.09	17.04	
14	1	**Жума**	6.09	17.05	
15	2	Шанба	6.08	17.05	
16	3	Якшанба	6.08	17.06	
17	4	Душанба	6.07	17.07	
18	5	Сешанба	6.06	17.08	
19	6	Чоршанба	6.06	17.09	
20	7	Пайшанба	6.05	17.10	
21	8	**Жума**	6.05	17.11	
22	9	Шанба	6.04	17.12	
23	10	Якшанба	6.04	17.13	
24	11	Душанба	6.04	17.14	
25	12	Сешанба	6.03	17.15	
26	13	Чоршанба	6.02	17.16	
27	14	Пайшанба	6.01	17.17	
28	15	**Жума**	6.01	17.19	
29	16	Шанба	6.00	17.21	
30	17	Якшанба	5.59	17.22	

РЎЗАНИ ОЧИШ ДУОСИ

АЛЛОҲУМА ЛАКА СУМТУ ВА БИКА АМАНТУ ВА АЛАЙКА ТАВАК-КАЛТУ ВА АЛА РИЗҚИҚА АФТАРТУ, ФАҒФИРЛИ МО ҚОДДАМТУ ВА МА АХХАРТУ БИРОҲМАТИКА ЙА АРҲАМАР РОҲИМИН.

МАЗМУНИ: Эй, бор Худоё, ушбу рўзамни фақат сенинг учун тутдим ва сенга иймон келтирдим. Сенга таваккал қилдим ва сенинг берган ризқинг билан ифтор қилдим. Эй гуноҳларни авф этгувчи Аллоҳ, менинг аввалги гуноҳларимни ва кейинги гуноҳларимни мағфират қилгил ва ярлақагил.

РЎЗА ТУРЛАРИ

Рўзанинг қуйидаги турлари мавжуд:

1. Фарз рўза.
2. Қазо рўза.
3. Назр рўза.
4. Каффорат рўза.
5. Нафл (ихтиёрий) рўза.

ФАРЗ РЎЗА

У Қуръони Карим, Суннати Набавия ва Ижмоъ билан фарзлиги исбот қилинган Рамазон ойида тутиладиган рўзадир.

ҚАЗО РЎЗА

У Рамазон ойида узрлик сабабларга кўра тута олинмаган кунларни бошқа ойларда тутиб беришдир. Аллоҳ Таоло: «Сизлардан кимки, касал бўлса ёки мусофирчиликда бўлса, рўзани бошқа кунлари тутиб беради», — деган.

НАЗР РЎЗА

У Аллоҳга яқинлик қилиш мақсадида инсон томонидан ўзигаўзи ваъда бериб тутиб бериладиган рўзадир. Мусулмон одам қайси куни ва неча кун рўза тутишни аҳд қилган бўлса, унга худди ўша кунлари рўза тутишлик вожибдир. Чунки, Аллоҳ Таоло: «Назрларига вафо қилсинлар», — деб ваъдага вафо қилишликка амр қилган.

КАФФОРАТ РЎЗА

Қуйидаги ҳолларда мусулмон киши рўза тутиб бериши шарт:

1. Узрсиз ёки қасддан Рамазон ойида рўза тутмаган кунлари учун.
2. Рамазон ойида кундуз куни қасддан хотини билан яқинлик қилган ёки озуқаланган кунлари учун.

НАФЛ (ИХТИЁРИЙ) РЎЗА

У мусулмон одам Аллоҳ Таологa яқинлик қилиш мақсадида тутиладиган, аммо вожиб бўлмаган рўзадир. Бундай рўзани тутиш баъзи кунлари мустаҳаб, баъзи кунлари макруҳ, баъзи кунлари эса мамнуъдир.

МУСТАҲАБ КУНЛАРИ:
Ҳожилардан бошқалар учун арафа куни.
Ашуро куни. Шаввол ойидан олти кун.
Ҳар ойнинг 13, 14 ва 15-кунлари.
Ҳар ҳафтанинг Душанба ва Пайшанба кунлари.

МАМНУЪ КУНЛАРИ:
Икки ҳайит кунлари.
Шак кунлари.
Ташриқ кунларидан уч кун.
Эри ёнида бўлган хотиннинг эр рухсатисиз рўза тутиши.

ЧЎЛОН ЧОЛНИНГ ЮТУҒИ

(Ҳажвия)

Карнайда бир чол ўтган,
Оддий чўпон, камбағал.
Лотерея олипти
Маош берган махал.
— Туринг, — депти хотини
Газетани кўрсатиб,
— Нўмирини кўринг-чи,
Ун оламизми ютиб...
Тикилдилар газетага
Икковлон синчиклаб.
— Эр бўлмай кетинг, қани,
Боринг сберкассага!
Кампир чатоқ, йўл олди
Чол сўйиб кассага.
Эхе, бунча одам кўп,
Ҳамма пулдан сўзлайди.
Бобой тортинибоқ аста
Кассир қизга юзланди:
— Кўз ўтмади, илож не
Билолмадик чол-кампир.
Бирор нарса чиққанми,
Ўзинг битта қараб бер...
Кассир қиз бу саволга
Чимирди қошини.
Не чиқарди бу чолга,
Термайдими тошини?!
Аввал мингиллаб, кейин
Қараб кетди номерни.
Бир мақол кувониб, денг,
Қўшнисини чақирди.
Шивирлашиб бир пасда
Тўпландилар барчаси.
Мўйсафид-чи, кутарди
Кўлда ёғоч хассаси.
Маълум бўлди: бобойга
Бахт кулиб боққан экан.
Ҳазил эмас, кам эмас —
Ўн минг сўм ютуқ чиққан!
Бошини босиқ, вазмин,
Сўз кетди ўзи алҳол:
— Бирдан айтсак хабарни
Бир бало бўлмасин чол.
Яхшиси, сен Ҳалима,
Оҳиста тушунтиргин.
Аввали майда-чуйда
Ютуқни айтиб кўргин.
Бобой ҳайрон, бобой лол,
Тешикчадан қарайди.
Кассир қиз афтодахол
Эзилганча сўрайди:
— Отахон, мабодо-чи...
Чиқиб қолса минг сўм пул.
Уддалай оласизми,
Режа борми ҳар тугул?
— Бе, қизим, наҳот бизга
Шунча ютуқ чиқарди...
Ҳа, энди чиқиб қолса
[illegible]
Бир томон, денг, тушмагур
[illegible]
Газ плита олардик —
[illegible]
— Отахон, мабодо-чи...
Ўн минг чиқса қайтасиз?
— Вой қизгинам,
сиз бунча
Яхши гапдан айтасиз!
[illegible]
Ўн минг топсам, индинга
Уйлантириб қўйсам.
Кампирим, денг, тушмагур
[illegible]
Оламиз телевизор
[illegible]
— Отахон, мабодо-чи...
Айтайлик, чиқса беш минг
[illegible]
Не қиласиз, гапиринг?
[illegible]
Беш минг сўмни кўрмадим,
[illegible]
Бунча ютуқ сўрмадим.
Ҳа, энди чиқиб қолса
[illegible]
Еки мени билиб ғўр
Хаёлимни бузасан?
Рост бўлса айтганларинг
Бўйларингдан ўргилай
Бел боғлаб тўйларингда
Ўзгинам хизмат қилай.
Ўн минг чиқсаму, агар
Қулоқ солгин сўзимга:
Ярмисини менга бер,
Ярмисин ол ўзингга!
Кассир бояқиш карахт
Билмас не қиларини.
Эшитмай қолди чолнинг
Кейинги гапларини.
— Эшитмадим, кечиринг,
Бир бор қайтаринг, бува!
— Ярмисини ол, дедим,
Бу қиз гарангми, товба!
Хуллас,имзо чекилди
Омонат дафтарчага.
Беш минг қайтариб қўйди
Чол кичкина дарчага.
Пулни чўнтакка уриб
Уйга йўл олди бобой.
Кампири уйда кутиб
Қолгандиров ҳойнаҳой.
Кассир қиз кувончидан
«Оҳ» деб ҳушидан кетди.
Алқисса, ҳикоя ҳам
Ниҳоясига етди.

Фармон ТОШ.

Қиш завқи.

Турғунбек МАҲКАМОВ олган сурат-лавҳа.

ҲИКМАТ

• Мана шу уч гўзал хислат одамга бахт-саодат келтиради: ҳаё, мурувват, садоқат, тавозе, меҳнат, сахийлик, номус, омонатга вафо, адолат, ҳилм (юмшоқлик) ва шижоат.

• Бу уч ёмон хислат одамни ҳалокатга судрайди: ҳасад, адоват, бахиллик, ёлғончилик, мунофиқлик, чақимчилик, хиёнат, жоҳиллик ва ялқовлик.

Янги фильм тақдимоти

«ЁЛҒИЗ ЁДГОРИМ»

«Ўзбеккино» давлат акционерлик компаниясида халқимизнинг ўтмиши ҳамда бугунги кунини акс эттирувчи бадиий фильмлар яратишга катта аҳамият берилмоқда. Улардан бири яқинда суратга олинган «Ёлғиз ёдгорим» фильмидир.

Ёзувчи Хайриддин Султоновнинг «Ёзнинг ёлғиз ёдгори» қиссаси асосида суратга олинган мазкур фильмга Собир Назармуҳамедов режиссёрлик қилган. Ушбу лентада икки ёш ўртасидаги севги ва вафо, инсонлар орасидаги меҳр-оқибат, қишлоқ одамларининг ҳаёти, ички кечинмалари акс эттирилади. Бош ролларни Теша Мўминов, Тожибой Норматов, Дилбар Икромова, Улуғбек Музаффаров ижро этган.

Республика кинечилар уйида янги фильмнинг тақдимоти бўлиб ўтди. «Ёлғиз ёдгорим» ижодкорлари фильмда миллийликка алоҳида эътибор қаратганлигини таъкидлаб, талабчан томошабиннинг дидига мос, қизиқарли ва таъсирли бўлишига умид билдирдилар.

Мунажжимлар таъбири

(21 декабрдан 27 декабргача)

• **ҚЎЙ** — Ушбу давр сиздаги янги ўзгаришларга пойдевор ясайди. Агарда жиддий ҳисоб-китобни унутиб, фақат ўз ишончингизга таянган ҳолда бирор ишда қатнашсангиз ўз молиявий аҳволингизни танг қилиб қўйишингиз мумкин. Ўзаро муносабатларни таҳлил қилишда енгилтакликдан узоқроқ бўлишга ҳаракат қилинг. Соғлиғингизга эътиборни оширинг.

• **БУЗОҚ** — Ушбу омадли ва жўшқин ҳафта сизга (агарда тадбиркор бўлсангиз) сезиларли ютуқлар келтиради. Фақат қалтис ишларга қўл урмасликка, ҳиссиётларингиз мавжини расм-русум, қоидаларга бўйсундиришга ҳаракат қилинг. Дам олиш кунларини ҳордиқ чиқаришга бағишланг.

• **ЭГИЗАКЛАР** — Сизга билдирилган турли таклифларга чап беринг. Оилангиздаги о с о й и ш т а л и к к а вақтинча бўлган омадсизлигингиз ва ночорлик раҳна солиши мумкин. Шунинг учун жуфти ҳалолингиз билан бўлган илиқ муносабатларни асранг. Иш жойингизда юзага келган вазиятлар албатта, сизни масъулиятли хулосага келишингизга ундайди. Шунингдек, бировларнинг бахсида «ҳакамлик» қилишдан ўзингизни тортганингиз маъқул. Уй-жой масалалари эса сиздан яна кўпгина қувват ва асаб талаб қилиши мумкин.

• **ҚИСҚИЧБАҚА** — Мижозларингиз билан бўлган муносабатларингизни тиклайсиз. Ушбу давр мобайнида солиқ тўламаганингиз, қарзларингиз юзасидан нохўшликларга дучор бўлишингиз мумкин. Уйингизда ва хизматингизда кўнгилсизликлар келиб чиқишидан эҳтиёт бўлиб иш тутинг. Ўз шахсиятингизни намоён қилишингиз жараёнида жуда кўп тўсиқларга учрашингиз, сизга шикаст етиши, низолар келиб чиқиши эҳтимоли бор. Соғлиғингизга эътибор қилинг.

• **АРСЛОН** — Муҳим масалаларингизни пайшанбагача ҳал қилсангиз чакки бўлмайди. Яқинларингиз, ёру бирадарларингиз билан бўлган муносабатларингиз вазиятни назоратдан чиқариб юборишингиз натижасида мураккаблашиши мумкин. Кўпроқ оилангиз даврасида дам олишга ҳаракат қилинг, соғлиғингизга эътибор беринг. Бироз касалланишингиз хавфи бор. Кучли ва нуфузли «арслонларни» эса ваъдага вафосизликлари жиддий хижолат қилиб қўйиши мумкин.

• **ПАРИЗОД** — Моддий муаммоларингиз сизни бу ҳафта ҳам ўйлантириб қўйиши мумкин. Ишларингизга бироз тўсиқ ва қийинчиликлар халал беради. Шиддаткор, шахдам ҳаракатларингиз эса вазиятни номутаносиб қилиб қўйиши эҳтимол. Оилангиздаги муносабатлар фарзандларингиз билан бўлган мулоқотларда низо юзага келиши мумкин. Бу ҳолда жиддийлик айни муддао бўлур эди. Бироқ шуни унутмангки, ушбу ҳафтадан бошлаб барча нохушликлар ортда қолади, ҳаётингизда янги давр бошланади.

• **ТАРОЗУ** — Ушбу ҳафтада чуқур ўйлаб қилинган режалар ҳам қийинчилик, тасодифлар туфайли амалга ошиши қийинлашади. Бироқ шунда ҳам ноҳақлик, ғирромликка ёндашманг. Севикли кишингиз, ёру бирадарларингиз билан бўлган муносабатларингиз кескинлашиши мумкин. Соғлиғингизга катта эътибор беринг. Нуфузли ҳомийларингиздан нажот сўрашга ботининг. Дам олиш кунлари сизни ёлғизлик кўп нохушликлардан асрайди.

• **ЧАЁН** — Ушбу давр йирик ишлар режасини тузишга кенг йўл очади. Хизмат жойингиздан иш ҳақингизга кутилмаганда қўшимча пул, устама олишингиз эҳтимоли ошади. Ўз хоҳиш ва ҳисларингизни чегаралашга ҳаракат қилинг. Ҳафтанинг биринчи ярмида қувватсизланиш муаммолари, касаллик юзага келиши мумкин.

• **ЎҚОТАР** — Оддий масалаларни ечиш учун яхшиси мижозлар билан музокаралар олиб боришингиз айни муддао бўлур эди. Қисқа сафарлар ёки узоқ давом этган тасодифий сафар вақтингизни жалб қилади. Баъзи «ўқотарлар» учун жамғармасини кўпайтиришга ва пулларини ишончли тадбирга ишлатиш имконияти туғилади. Яқин қариндошлар соғлиғи муаммолар келтириши мумкин. Уйдаги маиший масалаларингизни ечиш учун қулай вақт келди, деб ўйлаймиз.

• **ТОҒ ЭЧКИСИ** — Ушбу даврнинг асосий йўналиши — ўз мақсадингизда иложи борича маҳкам туришга интилсангиз бўлади. Ушбу даврда яхшиси ўзгаришлардан йироқ бўлинг, уй-жойингиз, ҳаётий мавқеингиз, иш жойингизни ўзгартирмаганингиз маъқул. Тадбирлар яқин ўртада даромад сармояларини яширишлари мумкин. Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, шахсий таъсирингиз доираси кенгайиши учун қулай давр келди. Тасодифан кутилмаган хабар олишингиз эҳтимоли бор.

• **ҚОВҒА** — Сизни қониқтирмаган ишлар ва алоқаларни узишга ҳаракат қилинг. Бироқ яқин кунларда дўст ва қариндошларингиз, яқин кишиларингиз ишларингизга умид билан қарай бошлайдилар. Чунки ечилмаган муаммоларингиз кутилмаган вазиятда ечимини топади. Меҳрталаб, ёши улуғ қариндошлар, болаларингизга эътиборингизни кучайтиринг. Қандайдир хушхабар олишингиз мумкин.

• **БАЛИҚ** — Агарда янги ишга қўл урмоқчи бўлсангиз, буни яқин келажакка қолдирмасликка интилинг, шундагина яхши, ижобий натижаларга эришасиз. Ҳафта ўрталарига келиб уйдаги хўжалик масалалари ўз ечимини топади. Дам олишни асло унутманг, шамоллаб қолишдан эҳтиёт бўлинг.

Маънавият

ИНСОФ

Сабаби тирикчилик, деганларидек, Пискент томонларга ёлланиб ишлашга борган икки йигит билан гаплашиб қолдим. Улар яқин қариндош — холаваччa бўлар экан. Хулласи калом, Пискентга бориб, «бозор»га чиқишади. Бир одам келиб, ҳар қайсисига кунига 500 сўмдан ҳақ тўлашини айтади. Савдо тезгина пишади. «Хўжайин» машинасига солиб, йигитларни уйига олиб кетади. Йигитлар ваъда бўйича буюрилган ҳар қанақа ишни жойида, бекаму-кўст бажаришади: помидор териш, яшикларга солиб, ташиб, машинага юклаб, пешма-пеш бозорга жўнатиш, 10 та боқма сўқимга сув ташиш, тагини кураш, ҳовли супириш... Қишлоқлик йигитлар эмасми, суяги бунақа ишларда қотган-ку, қойиллатишади.

Улар бир ой — 30 кун ишлайдилар. Шу палла қишлоқдан совуқ хабар келади. Йигитларнинг бири — каттароғининг касал ётган дадаси бу дунёдан қайтиш қилибди. Йигитлар хўжайинга йўлиқадилар.

— Амаки, дадам касал эди, бўлмай қолибди. Кетамиз энди уйга...

— Қачон?

— Кеча кечқурун. Бугун чиқаради. Етиб бормасак... Мурда маҳтал бўлса...

— Йў-ўқ, қачон кетасанлар, деяпман?!

— Ҳозироқ.

— Қачон келасанлар кейин?

— Билмадик... борайликчи, маъракалари бор...

— Майли, бораверларинг. Аммо бир ҳафтада қайтларинг, — деб «хўжайин» қийшайиб кетаверибди. Шунда ҳалиги етимча:

— Ҳақимиз нима бўлади, амаки, бермайсизми? — дебди секин. — Ўликни кўмишни ўзи бўлмайди, ахир!

— Ҳа-ақ?! Қанча берай? — деб хўжайин киссасидан бир чангал пул олибди.

— 30 кун тўлиқ ишладик, ҳисоблаб бераверасиз-да, амаки.

— Зотан иш чала қоляпти-ку!.. Мана, олти минг — ҳар қайсингга уч мингдан. Қолганини келганингдан кейин иш битгач, яхлит оласанлар. Тушунарлидир?!

Гапга кичик бўла аралашибди:

— Ҳозир бир ойлик ҳақимизни тўлиқ бераверинг, қолганини кейин гаплашаверамиз.

— Сен тирранча, пучуқ обдаста бўлмай, тек тур-чи! Пулни берворсам, кейин батта санларни арвоҳингни ишлатаманми?!

— Биз бошида ишбаймас, кунбайга келишган эдик-ку, амаки, инсоф қилинг-да!

— Мен-ку, кам бўлсаям бердиму санларга!

— Манувдақа сарф-чиқимли иш бўлиб қолибдику, пул керак-да, ахир. Инсоф...

— Мунча эскича, қолоқ одамлардай «инсоф, инсоф» дейсан! Модадан қолган бунақа сўзлар, билдингми?

— Ия, инсофниям эски-янгиси бўларканми? — дебди яна кичик бўла. — Одамни одам қилиб турган нарса, шу инсоф-ку! Қул қилмаган ишларни қилдирдингиз, энди инсоф билан беринг-да ҳақимизни.

— Ў-ў, чаёнсану, а!.. Бор, сенларга ярим сўм ҳам бермайман. Агар осмон қўлингда бўлса, устимга ташлаб юбор!..

Улар «сену мен»гача боришибди... Хўжайин мелиция чақирибди. Йигитлар «тирсакни тишлаб бўлмас», деган гапни топиб айтган машойихларга қойил-э, деб жуфтакни ростлаб қолишибди. Мен улардан:

— Қаерда ишларкан ўша одам? — деб сўрадим.

— Жуда-а обрўйли шекилли, кунига иномарка мошинларда обкетиб, обкеб қўйишади, — дейишди.

Шундан сўнг бу бўз йигитлар Пискентга бормадилар. Боролмадилар!..

Инсонга Оллоҳ иккита эмас, учта кўз ато этган. Иккитаси зоҳирий, ташқаридаги кўз, учинчиси — ботиний, кўринмас кўз, яъни қалб кўзи. Шундай ривоят ҳам бор:

Оллоҳ одамни лойдан яратгач, барча аъзолар қатори унга аввал иккита кўз берибди. Кейин одамни синовдан ўтказибди. Қараса, яратган одами ўзи ўйлаганидан кўра номукаммалроқ эмиш. Нимадир етишмаётгандай туюлаверибди. Шунда худо жаннат боғидан бир дона ёқутдай қип-қизил, соф ва гўзал олма узиб олиб, одамга кўрсатибди. Одам олмани кўзи ила кўрибди-ю, тағин аввалгидек ҳайкалдек тураверибди. Оллоҳ одамнинг чап кўкрагидан туйнук очиб, ундан ичкарига ангишвонадек чўғ ташлабди. Чўғ бир яллиғланиб, бир қаровланиб турганмиш. Яллиғлаганида одам қаршисидаги гўзал олмани кўриб, ҳайратга тушармиш, чиройидан завқланармиш, унинг ичига назар солиб, шифобахш таъмини ҳам туярмиш. Қаровланганида боягидек тошга айланармиш. Чўғнинг ўзгариб алмашиниб турганини кўриб, Оллоҳ унга қалб деб ном қўйибди ва шу жойдан битта кўзга жой ташлаб кетибди. Чўғ яллиғлаганда ўша кўз — қалб кўзи очилармиш, нурнигоҳ шу жойдан таралармиш. Оллоҳнинг кўнгли энди тўлибди, чунки одам қалб кўзи туфайли чинакам, мукаммал мўъжизага айланган эди.

Ана, энди би-ир солиштиринг: бояги йигитларнинг «хўжайини»да қалб кўзи бормиди? Унинг бағрида яллиғлаган чўғи борлигига ишонасизми? Майли, бу гапларни қўятурайлик. Қани, холисанилло айтинг-чи, у тўғри иш қилдими?

— Инсофдаги ишни қилмади! — деяпсизми?

Ана, яшанг! Инсоф, азизим, виждон бор жойда бўлади. Виждон эса ҳақиқатдан нур эмади. Ҳақиқатнинг нурини фақат қалб кўзи билангина кўриш мумкин, холос. Демак, «хўжайин»да учинчи кўз юмуқ. Қалбидаги чўғ қаровланиб қолган. Шунинг учун у «инсофдаги ишни қилмади». Бўлмаса, бировнинг (уйидаги интизорлари кўз тўқи учун) узззукун тинмай қилган меҳнати ҳақини тўлиқ бермасмиди! Суянган тоғи — дадажонидан жудо бўлган бир бечоранинг бағридаги қуюқ доғни кўрмасмиди! Йўқ, у бундай ботиний унсурларни кўрмайди, чунки унда фақат иккита — зоҳирий кўзлар бор, холос. Учинчи кўз, яъни одамни оддий, жўнгина лой-сополдан мўъжиза даражасига етказган қалб кўзи юмуқ. Йўқ!

Қалб кўзи жуда катта тушунча. Инсоф — унинг жимит, бир инжаси холос. Бироқ шу инжасиз қалб кўзи ҳам хира ва ноқисдир. Биз ҳаётда ҳар куни ҳар ишда, ҳар меъзонда шу жимит қудратга эҳтиёж сезамиз. Шундай дамда уни кўклардан ахтармаслик учун ҳар қайсимиз соҳиби қудрат бўлганимиз афзал ва аъло эмасми?!

Раҳимжон МИРЗАҚУЛОВ.

Ҳар кимки ёмон бўлса жазо топғусидир

НАФС ҚУРБОНЛАРИ

Дарҳақиқат шундай. Не-не одамлар шу балойи нафсларини деб йиллаб йиққан обрўларини бир зумда тўкиб, адою тамом қилганлар, шармандаи шармисор бўлганлар. Тошкентлик Собир Арслоновнинг аччиқ қисмати бунга мисол бўла олади. 1969 йилда туғилган бу нобакор ҳакалик отган нафсининг домига тушиб, йўлдан адашди ва тўппа-тўғри бориб суднинг қора курсисига ўтирди. Уни етти йилга озодликдан маҳрум қилишди. Аммо у бундан тўғри хулоса чиқармади. Жазони ўтаб қайтгач, яна қийшиқ кўнглининг қутир кўчасидан юриб кетди.

Текин топиб, текин ейишга ўрганган баднафс осий ўзига таниш Аваз Раҳимовнинг «Қўйлиқ» деҳқон бозорида тижорат ишлари билан шуғулланишини билгач, типирчилаб, ўзини қўйгани жой тополмай қолди. Мақсади унинг қўлидан ўтадиган савдо пулини қандай қилиб бўлмасин ўмариш эди. Кунларнинг бирида тижоратчи юз минг сўм савдо пулини халтага солиб, 1981 ва 1991 йилларда туғилган ўғиллари — Баҳодир ва Ойбеклардан уйига бериб юборди. Искович итдек из олиб юрган Собир Тожибоев буни қулай фурсат деб билиб, уларнинг кетидан тушди. Болалар Ҳамза тумани, Фарғона йўли кўчасидаги 5 «в» уйининг юқори қаватларига чиқадиган хилват лифтга киргач, уларга пичоқ ўқталди:

— Қани, итваччалар, халтани бу ёққа чўз!

— Ҳо, нега уни сизга берарканмиз!

— Чўз бу ёққа деяпман тирранчалар!

— Уни сизга берсак адамиз уришадилар. Қочинг, йўлни бўшатинг!

— Мана бўлмаса!

У шундай дея 7 ёшли Ойбекнинг бошига ваҳшиёна қиёфада пичоқ сопининг орт қисми билан урди. Бироқ пул солинган халтани қучоқлаб олган Ойбек чаққонлик билан уни акаси Баҳодирга оширди. Бундан баттар дарғазаб бўлган қонхўр норасида Баҳодирнинг бир неча жойига шафқатсизлик билан пичоқ санчди. Кўкраги, юзи ва билагидан жароҳатланиб бола ҳушидан кетиб йиқилди.

Муродига етган босқинчи боланинг қўлидан халтани олиб, қуён бўлди. Кўп қон йўқотган бечора Баҳодир эса жон таслим қилиб, увол кетди.

* * *

Очопатликда ном чиқарган пойтахт вилоятилик баднафс Бахтиёр Арслоновнинг қилмишлари бундан ҳам ошиб тушди. У балойи нафсини деб ўз бувисининг жонига қасд қилишдан ҳайиқмади.

Ўша мудҳиш кунда у дастлаб бозорга борди. У ерда сархил ноз-неъматларга кўзи тушди. Аммо уларни сотиб олгани пули йўқ эди. Хўш, пул топиш учун нима қилсин? Тер тўкиб ишласинми? Йўқ, бунга унда хоҳиши топилмайди. Ишламай пул топишга эса иштаҳаси карнай. У кўзини юмиб туриб бир зум ўйлаган эди, хаёлига ўзига маъқул бир фикр келди. Шунда у «бор таваккал» дедию шартта бувисининг ҳузурига йўл олди. Мақсади уни ўлдириб, йиғиб юрган пулини ўмаришу кейин унга маишатбозликни авж олдириш эди.

Набирасининг бу қабиҳ ниятидан бехабар 70 ёшли кампир — С. Болтабўлатова уни илиқ кутиб олди. Олдига чойнону ширинликлар қўйди.

— Олақол болам, ҳойнаҳой оч қолгандирсан.

— Раҳмат бувижон!

Шум ният набира кампирга сир бой бермади. Чойни ичиб, дастурхондаги нозу-неъматларни еб, қорнини қаппайтиргач, мақсадга кўчди:

— Қани кампир, йиғиб юрган барча пулларингизни чиқаринг бу ёққа!

— Вой, ўзим ўргилай, болам. Менда пул нима қилсин?! Тўғри, ўлимлигимга атаб қўйганим бор. Аммо уни сенга беролмайман...

— Берасиз.

— Йўқ, беролмайман, болагинам, беролмайман!

— Унда мен сизни ўлдираман!

Диёнатсиз набира бечора кампирни дўппослашни бошлаб юборди. Кучга тўлган бақувват қўллари билан уриб, метин оёқлари билан тепди. Айниқса бошига кўп кучли тепги еган кампир ҳушидан кетиб йиқилди. Бироқ шунда ҳам қутирган қотилнинг кўнгли юмшамади. Аксинча баттар ғазаб отига минди. Бечора кампирнинг қўлини ортига қайириб сочиқ билан боғлади, оғзига эса дераза пардасини тиқиб қўйди. Кейин хотиржамлик билан бувисини қўшқўллаб то жони узилгунча бўғиб турди...

* * *

1977 йилда туғилган Константин Анцифиров, 1980 йилда туғилган Дмитрий Лукьянчук ва 1978 йилда туғилган Рустам Рашидовларни эса шаҳвоний нафслари жувонмарг қилди. Уччовлон Тошкент халқа йўли яқинида жойлашган автомобиль тўхташ жойи тўғрисидаги нонвойхонада ичкиликбозлик қилишди. Кайфлари тароқ бўлгач эса Э. Б. деган Лукьянчукнинг қўшнисига тегажоқлик қила бошлашди. Қиз норози бўлгач, тақдирга тан бермай, ундан очиқдан очиқ «висол» сўраб, зўравонликка ўтишди. Қиз кўчага қочиб чиқди. Аммо шаҳвоний хирси ҳакалак отган Лукьянчук кетидан қувиб чиқиб, уни тутиб олди ва зўрлик билан номусига тажовуз қилмоқчи бўлди. Қўрқиб кетган жабрдийда ёдам сўраб додлади.

Унинг овозини эшитган йўловчи Улуғбек Собиров ёрдамга ошиқди. Бу пайтда Лукьянчук Б.нинг қўлидан ушлаб ичкарига судрар, у эса нафс қутиртирган золимнинг чангалидан чиқолмасди. Анцифиров ва Рашидовлар ҳам ўша жойда бўлиб жабрдийдага эмас, зўравонга кўмаклашишарди. Буни кўрган Собиров:

— Қани, зўравон, қизчани қўйиб юбор! — деди.

— Ие, сен ўзинг кимсанки, бизнинг ишимизга тумшуғингни суқасан! Бу ишинг энди сенга қимматга тушадиган бўлди!..

Уччовлон шундай дея бечора Собировга ташланишди. Кутилмаган бу «ҳужум»дан эсанкираб қолган Улуғбек ўзини тузукроқ ҳимоя ҳам қила олмади. Уч томондан унга ташланган безорилар аёвсиз калтаклашди. Дуч келган жойига уриб-тепиб йиқитишди-да, судраб нонвойхонанинг ичига олиб киришди. Бу лаҳзаларда Собиров уларга қаршилик қила оладиган даражада эмасди. Безорилар эса Баракинани зўрлаб хирсларини қондиролмаганликлари учун баттар ғазабланиб, бунга сабабчи бўлган Улуғбекни яна уриб-тепа бошлашди. Жабрдийда бутунлай ҳушидан кетди, лекин жиноятчилар шунда ҳам бироз бўлса-да инсофга келишмади:

— Энди буни шу ҳолатда ташлаб кетиб бўлмайди!

— Тўғри, агар ҳушига келиб қолса эртагаёқ устимиздан арз қилади!

— Яхшиса унинг арзини фақат Худо эшитадиган жойга жўнатиб қўя қолганимиз маъқул!

Улар шундай қарорга келишгач Лукьянчук узунлиги 61 сантиметр келадиган метал қувурчани олиб, жабрийданинг юзи ва боши аралаш ураверди. Натижада ўз инсоний бурчини ўтаб, бир бегона қизнинг номусини ҳимоя қилган Собиров жон таслим қилди.

Табиийки, ҳуқуқий демократик давлат қураётган юртимизда ҳар қандай жиноятчи жазосиз қолмайди. Жумладан, биз юқорида номларини тилга олган нафс қурбонлари ҳам одил суд томонидан «тегиш»ларини олдилар.

Юз минг сўмни деб ҳали мўйлови сабза урмаган ўсмирнинг жонига зомин бўлган Собир Тожибоев ўлим жазосига мубтало бўлди. Ўз бувисини ўлдирган Бахтиёр Арслонов, шунингдек Улуғбекнинг қотилларидан Рустам Давидов билан Константин Анцифировларнинг ҳар бирлари 20 йилданга озодликдан маҳрум этилишди. Ҳали балоғат ёшига етмаган Дмитрий Лукьянчук ҳам таъбир ожиз бўлса ҳали ўн гулидан биттаси очилмай туриб, ўн йилга озодликдан жудо бўлди. Ҳа, нафсим менинг балодир, ёнар ўтга соладир, деб шунга айтадилар-да! Худди шундоқ бўлиши ҳам табиий. Зеро, ҳар кимки ёмон бўлса жазо топғусидир.

Сарвар АЛИЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси Жиноятларни тергов қилиш бошқармаси бошлиғи вазифасини бажарувчи.
Мурод КАЛОНХОН,
журналист.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 1998 йил 15 декабрдан бошлаб ҳисоб ва божхона тўловлари учун 1 АҚШ долларининг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:

1 АҚШ доллари — 109 сўм 85 тийин.

ТЎҒРИЛИК

• Инсондаги ажойиб хусусиятлардан бири тўғриликдир. Тўғрилик оламдаги ҳамма ишларнинг тартиб ва маромда кетишини таъминлайди. Тўғрилик издан чиқдими, демак, ҳамма ишлар тартиби бузилади. Хоҳ катта ва улуғ ишлар бўлсин, хоҳ кичкина ва арзимас амаллар бўлсин, агар диққат кўзи билан қарасанг, уларда тўғрилик бўлмаса, ҳаммаси хароб бўлади. Барча турдаги ишларнинг бари тўғрилик билан барқарор, шу ишларни амалга оширувчилар эса тўғрилик билан бардам ва устивордирлар.

ЕТТИ НАФАР БОКСЧИМИЗ ФИНАЛДА!

(Журналистлар С. Остонов ва Ҳ. Акбаров хабар қилади)

БАНГКОК, Боксчилар ўртасида ярим финал мусобақалари якунланди. Финалга чиқиш учун курашган тўққиз вакилимиздан етти нафари жангларни муваффақиятли ўтказди.

Ярим финал учрашувларининг иккинчи куни Тўлқинбой Турғунов филиппинлик Евчиз Капойни 16:7 ҳисобида енгди. Муҳаммадқодир Абдуллаев таиландлик минглаб томошабинлар умидини пучга чиқарди. У майдон эгаларининг ишонган боксчиларидан бири Р. Хриантхуантхонгни 15:2 ҳисобида доғда қолдирди. Ҳамюртимиз ўзининг юксак маҳорати, чиройли услублари билан яна бир бор олқишларга сазовор бўлди. Сергей Гурчаранни 13:5 ҳисобида мағлубиятга учратди.

Фақат икки боксчимиз — Лазизбек Зокиров ва Наримон Отаевлар бронза медали билан чекланишди. Қолган етти нафар спортчимиз олтин медаль учун курашади. Хиросимада ўтган Осиё ўйинларида футболчиларимиз ютуғи шов-шувга сабаб бўлган эди. Бангкокда эса Ўзбекистон боксчиларининг маҳорати ва матонати барчани лол қолдирмоқда. Жамоамиз финалга ҳаммадан кўп — еттита йўлланма олди. Таиланддан 5, Қозоғистондан 4, Корея ва Индонезиядан 2 тадан, Эрон, Ҳиндистон, Покистон ва Хитойдан биттадан боксчи финалга чиқди.

13th ASIAN GAMES BANGKOK 1998

Бир кунлик танаффусдан сўнг 17 декабрда ўтадиган финал учрашувлари жуфтликлари қуйидагича: Пуннон Субан (Таиланд) — Янг Хиангзхонг (Хитой), Туляков Темур (Ўзбекистон) —Виангвесас Понгсит (Таиланд), Ёрбеков Дилшод (Ўзбекистон) — Бурба Вячеслав (Қозоғистон), Чагаев Руслан (Ўзбекистон) — Мирза Музаффар (Покистон).

Бугун олтин медаллар учун яна олти учрашув ўтказилади: Балло Херменсен (Индонезия) — Пхосуван Прамуансак (Таиланд), Турғунов Тўлқинбой (Ўзбекистон) — Камсинг Сомлуск (Таиланд), Абдуллаев Муҳаммадқодир (Ўзбекистон) — Панилая Веллем (Индонезия), Ибраимов Ермақхон (Қозоғистон) — Им Жунг-Бин (Корея), Михайлов Сергей (Ўзбекистон) — Лее Сеунг (Корея), М. Дилдабеков (Қозоғистон) — М. Самади (Эрон).

Бугун эркин кураш бўйича мусобақалар бошланди. Адҳамжон Очилов кореялик курашчини 4:2 ҳисобида енгди. Рамил Исломов япониялик полвонни 6:3 ҳисобида мағлуб этди. Сослан Фраевга хитойлик Чен-Хунг Йаони енгил учун 2 дақиқа 23 сония керак бўлди — 10:0. Сағид Катиновасов эса қирғизистонлик Нурбек Изабековдан енгилди — 2:4.

Ватерполчиларимиз кучли олтиликдаги биринчи учрашувни япониялар билан ўтказиб, дурангга эришдилар — 8:8.

Теннисчимиз Олег Огородов ҳиндистонлик Маҳеч Бҳипхатхига 3:6, 6:3, 5:7 ҳисобида ютқазиб қўйди.

Куч — адолатда
АДОЛАТ
Ўзбекистон «Адолат» СДП газетаси

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши ва «Адолат» газетаси ижодий жамоаси.

ҲОМИЙ: Ўзбекистон Республикаси «Матбуот тарқатувчи» акциядорлик жамияти.

Бош муҳаррир: Тўхтамурод ТОШЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Турғунпўлат ДАМИНОВ, Абдували ҒУЛОММАҲМУДОВ, Улуғбек ДОНИЁРОВ, Нажмиддин КОМИЛОВ, Ҳалим БОБОЕВ, Анвар ЖЎРАБОЕВ, Акмал ҚОСИМОВ, Тўхтамурод ЖЎРАЕВ, Рустам АҲМАДАЛИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Акбархўжа РАҲИМОВ, Равшан ҲАЙДАРОВ, Рустам ҚОСИМОВ.

Мулоқот учун телефонлар:
Қабулхона — 133-41-89.
Котибият — 136-55-64.
Эълонлар бўлими: 136-55-96.

Навбатчи — Ҳикматуллоҳ ҚОДИРОВ.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 140.
Буюртма Г— 0629, ҳажми—2 табоқ. Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди.

• Мақолада келтирилган факт ва рақамлар учун фақат муаллифлар жавоб берадилар.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00.
Босишга топширилди 20.00.

МАНЗИЛИМИЗ:
700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси-32.